

29 mars—2 april.

Debatter m. m.

	Sid.
Onsdagen den 2 april.	
Svar på fråga av herr Wistrand ang. rikstelefonkatalogens utdelning	8
Anslag under elfte huvudtiteln:	
Karolinska sjukhuset	10
Statsbidrag till obemedlades tandvård m. m.	18
Engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret	19
Statsbidrag till kommuner för anläggande av branddammar	21
Anskaffning av vissa yllevaror för försvaret	24
Dyrtidstillägg å barnbidrag till föräldralösa barn m. m.	29
Särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.	35
Tullfrihet för vissa valsverk	41
Lönstillägg till tjänstemän i riksdagens verk m. m.	42
Förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.	42
Interpellation av herr Lundqvist ang. omreglering av skattskyldigheten för prästgård	51

Samtliga avgjorda ärenden.

Onsdagen den 2 april.	
Konstitutionsutskottets utlåtande nr 12, ang. ändring av § 13 riksdagsordningen	9
Statsutskottets utlåtande nr 11, ang. utgifterna under elfte huvudtiteln (inrikesdepartementet)	9
— nr 60, ang. stat för försvarets fastighetsfond	24
— nr 61, ang. täckande av vissa medelsbrister i försvarets civilförvaltnings räkenskaper	24
— nr 62, ang. bestridande av vissa haverikostnader	24
— nr 63, ang. fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag	24
— nr 64, ang. aktieteckning i Aktiebolaget Ceaverken	24
— nr 65, ang. anskaffning av vissa yllevaror för försvaret	24

	Sid.
Statsutskottets utlåtande nr 66, ang. distribution till riksdagens ledamöter av skriften »Nytt från FN:s arbetsfält»	29
— nr 67, ang. fortsatt disposition av vissa äldre anslag	29
— nr 68, ang. rörelsekapital åt Aktiebolaget Vin- & spritcentralen	29
— nr 69, ang. bestridandet av vissa kostnader från anslaget till Kostnader för årlig taxering	29
Sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 1, ang. dyrtidstillägg å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn	29
— nr 2, ang. förhöjda tillägg åt vissa livräntetagare m. m.	35
Bevillningsutskottets betänkande nr 24, ang. särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.	35
— nr 25, ang. ändring av tulltaxans bestämmelser beträffande valverk	41
— nr 26, om ändring i förordningen ang. skattefrihet för viss förman av hyresavdrag	41
— nr 27, ang. nedsättning av tullen på nylonkabel	42
Bankoutskottets utlåtande nr 9, ang. lönetillägg till tjänstemän i riksdagens verk m. m.	42
— memorial nr 10, ang. särskilt lönetillägg åt hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän	42
Första lagutskottets utlåtande nr 13, ang. översyn av bestämmelserna om domstolsbeskeds meddelande genom anslag	42
Andra lagutskottets utlåtande nr 25, ang. provisoriskt förbättrad sjukpenningskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.	42
— nr 26, ang. utvidgande av arbetarskyddslagens tillämpningsområde	50
— nr 27, ang. ändringar i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar m. m.	50
Tredje lagutskottets utlåtande nr 12, ang. ändring i vattenlagen	50
— nr 13, om ändring i lagen med särskilda bestämmelser ang. tillfällig vattenreglering	50
— nr 14, ang. ändring i grunderna för förvaltningen av viss kronoegendom	50
Jordbruksutskottets utlåtande nr 9, ang. anslag till säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg	50
— nr 10, ang. torghandeln och den ambulerande handeln med svensk frukt m. m.	50
— nr 11, ang. anslag till lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård	50
— nr 12, om utredning ang. inrättande av en statens småbrukarskola	50
— nr 13, ang. anslag till fiskevårdande verksamhet vid norrlandskusten m. m.	50
Första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande nr 8, ang. ersättning för inkomstbortfall genom isolering till följd av epidemi eller epizooti	50

Lördagen den 29 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Justerades protokollen för den 22 och den 24 innevarande månad.

Anmälades och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 9, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1952/53 under nionde huvudtiteln, avseende anslagen inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 112, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1952/53;

nr 113, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av ett för budgetåret 1946/47 anvisat anslag till byggnadsarbeten vid veterinärinrättningen i Skara;

nr 114, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående användningen av den tillägsskatt å bensin, som under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950 uttagits vid yrkesmässigt bedrivet fiske; samt

nr 115, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till åtgärder för främjande av fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 105, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av valutlagen den 22 juni 1939 (nr 350).

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 106, i anledning av väckta motioner om utredning rörande förbättrade pensionsförmåner för den vid Aktiebolaget Statens skogsindustrier anställda, till bolagets pensionskassa anslutna arbetarpersonalen; och

nr 107, i anledning av väckta motioner om pension åt förre ombudet hos pensionsstyrelsen N. Hedin.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § lagen den 30 juni 1948 (nr 449) om disciplinstraff för krigsmän och lag om ändrad lydelse av 9, 22 och 61 §§ militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472); samt

nr 110, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 kap. 9 § rättegångsbalken.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 109, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av allmänna förfogandelagen den 22 juni 1939 (nr 293), m. m.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 169, angående ratifikation av konsularkonvention mellan Sverige och Storbritannien.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Ericson, Eric*, väck-

ta motionen, nr 389, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.

Herr talmannen anmälde, att till kam-maren överlämnats Kungl. Maj:ts skri-velse nr 173, om förordnande av en stats-rådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riks-dagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

Den kungl. skrivelsen blev nu före-dragen och lagd på bordet.

Anmäldes och bordlades en av banko-utskottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan gjord anmälan, att till utskottet inkom- mit framställning från styrelsen för riksdagsbiblioteket angående vissa an- slag till riksdagsbiblioteket för budget-året 1952/53.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 12, i anledning av väckt motion om viss ändring av § 13 riksdagsordningen;

statsutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda fram- ställningar rörande egentliga statsutgif- ter för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln, avseende anslagen inom in- rikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för för- svarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av vissa medelsbrister, redovisade såsom proprie- balanser i försvarets civilförvaltnings räkenskaper;

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa haverikostnader;

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposi- tion av vissa äldre reservationsanslag;

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till aktie- teckning i Aktiebolaget Ceaverken;

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anskaffning av vissa yllevaror för försvaret;

nr 66, i anledning av väckt motion om anslag till Förenta Nationernas informa- tionskontor i Köpenhamn för distribu- tion till den svenska riksdagens leda- möter av en speciell upplaga av dess skrift »Nytt från FN:s arbetsfält»;

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposi- tion av vissa äldre anslag;

nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rörelsekapital åt Aktiebolaget Vin- & spritcentralen; samt

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridandet av vissa kostnader från anslaget till Kost- nader för årlig taxering;

sammansatta stats- och andra lagut- skottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, dels ock i ämnet väckta mo- tioner; samt

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förord- ningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, m. m.;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskild skatt å vissa exportavgifter avseende år 1952, m. m., jämte i ämnet väckta motioner;

nr 25, i anledning av väckt motion om ändring av tulltaxans bestämmelser be- träffande valsverk;

nr 26, i anledning av väckt motion om viss ändring i förordningen angående skattefrihet för viss förmån av hyresav- drag; samt

nr 27, i anledning av väckt motion om nedsättning av tullen på nylonkabel;

bankoutskottets utlåtande och memorial:

nr 9, i anledning av delegerades för riksdagens verk skrivelse angående lönetillägg till tjänstemän i riksdagens verk m. m.; samt

nr 10, angående särskilt lönetillägg åt hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän;

första lagutskottets utlåtande nr 13, i anledning av väckt motion angående en översyn av gällande bestämmelser om vissa domstolsbeskeds meddelande genom anslag i rättens kansli;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 25, i anledning av väckta motioner om framläggande för innevarande års riksdag av förslag om provisoriskt förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen, m. m.;

nr 26, i anledning av väckt motion om utvidgande av arbetarskyddslagens tillämpningsområde; samt

nr 27, i anledning av väckta motioner om vissa ändringar i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, m. m.;

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vattenlagen, dels ock en i ämnet väckt motion;

nr 13, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen den 20 oktober 1939 (nr 732) med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering, dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 9, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan om anslag till Säkerhetsanord-

ningar till ledning för fiskefartyg jämte i ämnet väckta motioner;

nr 10, med anledning av väckt motion angående torghandeln och den ambulera handeln med svensk frukt m. m.;

nr 11, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till lindring i mindre be- medlades kostnader för djursjukvård;

nr 12, med anledning av väckt motion om utredning angående inrättande av en statens småbrukarskola; samt

nr 13, med anledning av väckt motion om anslag till fiskevårdande verksamhet vid norrlandskusten m. m.; ävensom

första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om utredning av frågan om ersättning till personer, som drabbats av inkomstbortfall genom isolering till följd av epidemi eller epizooti.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till talmannen avlämnade motioner:

nr 390, av herr *Svärd* och fru *Sjöström-Bengtsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor i samband med omläggning av föreningen Styrso kustsanatoriums verksamhet m. m.;

nr 391, av herr *Persson, Karl*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1952/53, m. m.; och

nr 392, av herr *Grym* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående organisationen av den lokala försöksverksamheten på jordbrukets område, m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.10 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Tisdagen den 1 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Justerades protokollet för den 26 nästlidne mars.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Under hänvisning till bifogade läkarintyg får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet t. o. m. påskuppehållet.

Jönköping den 30 mars 1952.

G. Heüman.

Härmed intygas, att riksdagsmannen *Gustaf Heüman*, född den 18 september 1892, boende Gillesgatan 9 A, Jönköping, i dag av mig undersökts och befunnits lida av bronchopneumonia bilat. Har sjukskrivits under en tid av 10 dagar från den 29 mars 1952 räknat.

Jönköping den 29 mars 1952.

Carl Göran Sege.

Leg. läkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 173, med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Ingvar Albert Lindell att från och med den 1 april 1952 under innevarande års riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kanslideputerade.

Föredrogs och lades till handlingarna den av bankoutskottet, jämlikt § 21 riksdagsstadgan, gjorda anmälan, att till utskottet inkommit framställning från styrelsen för riksdagsbiblioteket angående vissa anslag till riksdagsbiblioteket för budgetåret 1952/53.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Svärd* och fru *Sjöström-Bengtsson* väckta motionen, nr 390, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor i samband med omläggning av föreningen Styrso kustsanatoriums verksamhet m. m.

Vid föredragning av den av herr *Persson, Karl*, väckta motionen, nr 391, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1952/53, m. m., hänvisades motionen, i vad den kunde angå de delar av den kungl. propositionen, som hänvisats till behandling av lagutskott, till sådant utskott och i övrigt till jordbruksutskottet.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet den av herr *Grym* m. fl. väckta motionen, nr 392, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående organisationen av den lokala försöksverksamheten på jordbrukets område, m. m.

Föredrogs och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtande nr 12, statsutskottets utlåtanden nr 11 och nr 60—69, sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2, bevillningsutskottets betänkanden nr 24—27, bankoutskottets utlåtande nr 9 och memorial nr 10, första lagutskottets utlåtande nr 13, andra lagutskottets utlåtanden nr 25—27, tredje lagutskottets utlåtanden nr 12

—14, jordbruksutskottets utlåtanden nr 9—13 samt första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande nr 8.

Anmäldes att till kammaren överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogos och lades på bordet:

nr 168, angående godkännande av avtal mellan staten och Stockholms stad rörande förvärv för staden av kvarteret Beridarebanan inom stadsdelen Nedre Norrmalm i Stockholm m. m.;

nr 171, med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan, m. m.;

nr 172, med förslag till förordning om fortsatt tillfälligt upphävande av skatten å motorsprit;

nr 174, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror; samt

nr 175, med förslag till ändrad lydelse av §§ 13 och 15 riksdagsordningen samt till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1953—1956.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 393, av herr *Sjödahl* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.;

nr 394, av herr *Holmbäck*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.;

nr 395, av herr *Holmbäck*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av skolöverstyrelsen m. m.;

nr 396, av herr *Ahlkvist*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 397, av fru *Sjöström-Bengtsson* och fru *Lindström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.;

nr 398, av herr *Sten*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.;

nr 399, av herr *Persson, Ola*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående höjning av vissa postavgifter; och

nr 400, av herr *Hesselbom*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 juni 1951 (nr 374) om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen).

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 2 april.

Kammaren sammanträdde kl. 10 förmiddagen.

Ang. rikstelefonkatalogens utdelning.

Jämlikt § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr *Wistrand* till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framställt följande fråga: »Vilka åtgärder anser herr statsrådet böra vidtagas för att befordra en tillfredsställande snabb utdelning av den nytryckta rikstelefonkatalogen?»

Herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet **ANDERSSON**, som tillkännagivit att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara nämnda fråga, erhöll ordet och anförde: Herr talman! Herr *Wistrand* har frågat mig, vilka åtgärder som böra vidtagas för att befordra en tillfredsställande snabb utdelning av den nytryckta rikstelefonkatalogen. Till svar får jag meddela följande.

Till en början vill jag erinra om att stockholmskatalogen 1952 har en upplaga på 508 000 exemplar. Upplagan trycktes i två omgångar, först 350 000 och sedan 158 000 exemplar. Katalogen är uppdelad i tre band, som bindas med tillhjälp av en amerikansk specialmaskin — den enda i sitt slag i landet. Utdelningen, som måste avse katalogens tre band samtidigt äger rum i två omgångar med tre veckors mellanrum allt eftersom bokbinderiet hinner leverera. Genom att upplagan trycktes i två omgångar kunde utdelningen av de första 350 000 exemplaren påbörjas redan den 13 februari eller en månad tidigare än om upplagan tryckts i en följd. Då bindningen var helt avslutad den 29 mars 1952 väntas utdelningen vara fullgjord under april månad med undantag för vissa delar av skärgården, där katalogutdelningen av naturliga skäl erbjuder speciella

svårigheter. Jag kan ej finna annat än att katalogen utdelas med all skyndsamhet, eftersom det sker i samma takt som leveranserna från bokbinderiet och dessa fortgå i den högsta takt som f. n. är möjlig att uppnå inom landet. Såvitt jag kunnat finna tillvaratages varje möjlighet för att detta bokverk skall kunna framställas och överlämnas till abonnenterna så snabbt som möjligt.

Herr **WISTRAND**: Herr talman! Jag skall be att få tacka herr statsrådet för svaret. Jag kan därur utläsa att det väsentliga felet skulle ligga hos bokbindaren. Jag vet inte, om det skett någon ändring i detta förhållande, men i det tryckta svar jag fått står det att den bokbindningsmaskin, varom talas, skulle vara den enda i landet. Detta återfann jag inte i statsrådets muntliga yttrande, varför det kanhända har skett någon ändring därvidlag.

Alldeles oavsett var felet ligger, måste jag säga att det är i hög grad otillfredsställande att ett verk, som skall betjäna allmänheten, icke förrän en tredjedel av året har gått, tillhandahållit samtliga sina abonnenter det medel, som är behövt för ett handhavande av de nyttigheter, som denna statsinstitution erbjuder. Jag hoppas att herr statsrådet inte heller kan anse detta förhållande tillfredsställande utan försöker verka för att telegrafverket kommer att tillgodose allmänhetens intressen på ett bättre sätt, vare sig det nu skall ske genom påtryckning på tryckeriet eller bokbindaren eller genom eget påskyndande av utdelningen. Jag finner detta vara så mycket önskvärdare, som vi just nu återigen står inför en höjning av telefontaxorna. Det får inte bli en allmän känsla av att dålig service och högre avgifter kännetecknar de statliga institutionerna. Förra året fick vi en ganska stark inskränkning i postutdelningen samtidigt som

portona höjdes i mycket hög grad, och vi står nu, ehuru i mindre skala, inför någonting liknande inom telegrafverket också.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 168, angående godkännande av avtal mellan staten och Stockholms stad rörande förvärv för staden av kvarteret Beridarebanan inom stadsdelen Nedre Norrmalm i Stockholm m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 171, med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 172, med förslag till förordning om fortsatt tillfälligt upphävande av skatten å motorsprit; samt

nr 174, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 175, med förslag till ändrad lydelse av §§ 13 och 15 riksdagsordningen samt till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1953—1956.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 393, av herr *Sjödahl* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.;

nr 394, av herr *Holmbäck*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.;

Ang. rikstelefonkatalogens utdelning.

nr 395, av herr *Holmbäck*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av skolöverstyrelsen m. m.;

nr 396, av herr *Ahlkvist*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 397, av fru *Sjöström-Bengtsson* och fru *Lindström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.; samt

nr 398, av herr *Sten*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 399, av herr *Persson, Ola*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående höjning av vissa postavgifter; och

nr 400, av herr *Hesselbom*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 juni 1951 (nr 374) om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen).

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 12, i anledning av väckt motion om viss ändring av § 13 riksdagsordningen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln, avseende anslagen inom inrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

Punkterna 1—40.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Anslag till karolinska sjukhuset.*Punkten 41.***Anslag till karolinska sjukhuset.**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för karolinska sjukhuset vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53, dels ock till Karolinska sjukhuset: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 14 278 000 kronor.

I förevarande sammanhang hade utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels en inom första kammaren av herr *Wistrand* väckt motion (I: 12), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta om inrättande av en förste underläkartjänst vid karolinska sjukhusets ögonklinik;

dels ock en inom andra kammaren av fröken *Liljedahl* m. fl. väckt motion (II: 256).

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte

I. i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört angående en översyn av arbetsuppgifter och arbetsförhållanden samt en undersökning av driftsekonomin vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet;

II. i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört i anledning av motionen I: 12;

III. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 256

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 4 januari 1952 angivna ändringar i personalförteckningen för karolinska sjukhuset;

b) godkänna under punkten införd avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1952/53;

c) till Karolinska sjukhuset: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 14 270 000 kronor.

I motiveringen hade utskottet yttrat bland annat:

»Utskottet har under hand inhämtat, att den nyuppförda barnklinikens barnpsykiatriska avdelning, vilken omfattar 20 vårdplatser, hittills icke belagts i tillnärmelsevis full utsträckning, trots att väntelistor föreligga. Av departementschefen förordade personalförstärkningar böra icke medgivas, förrän det visats, att avdelningen utnyttjas i ungefär avsedd omfattning. Då utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t icke ställer för ifrågavarande personalförstärkningar beräknade medel till sjuhusdirektionens förfogande, förrän nyss angivna villkor visats vara uppfyllt, vill utskottet icke motsätta sig departementschefens förslag i vad de avse denna avdelning.»

Herr **WISTRAND**: Herr talman! Det utlåtande, som här föreligger beträffande karolinska sjukhuset, är mycket snävt skrivet, när det gäller sjukhusets behov. Jag kan förstå att de jämförelsevis höga kostnader, som detta sjukhus liksom andra sjukhus i landet måst vidkännas, har ådragit sig statsutskottets uppmärksamhet. Men jag måste samtidigt säga, att statsutskottet i denna fråga skrivit långt kärvare än vad förhållandena betingade.

Kostnaderna vid karolinska sjukhuset uppgick vid den sista tidpunkt, för vilken det finns statistik, till omkring 44 kronor per vård dag. Beträffande Södersjukhuset i Stockholm, som är det närmast jämförliga, men som inte har att utföra alla de uppgifter, som karolinska sjukhuset har, är utgifterna nästan lika stora per patient, och vad som är än märkligare är att efter år 1940, då karolinska sjukhuset kom till, har den proportionella ökningen av utgifterna vuxit för karolinska sjukhuset med en siffra som är avsevärt mindre än den genomsnittliga i hela landet. Jag tror därför att man redan från början har inom utskot-

Anslag till karolinska sjukhuset.

tet arbetat från en utgångspunkt, som är felaktig. I alldeles särskilt hög grad har utskottet i sitt utlåtande riktat sig mot den nyuppförda barnkliniken och dess barnpsykiatriska avdelning.

Barnkliniken har erhållit en utrustning i fråga om läkare och högre sköterskepersonal, som är tillräcklig vid en tillfredsställande beläggning; det hade erfordrats ytterligare ett antal barnsköterskor för att denna klinik i full utsträckning skulle kunna beläggas. Detta har inte kunnat äga rum redan på grund av att Kungl. Maj:t i sin proposition har vägrat att begära anslag till dessa barnsköterskor. Detta är mycket beklagligt, ty i själva verket uppkommer härigenom en snedbelastning av hela staten för denna klinik; den är färdig och rustad för de högsta uppgifterna, men den saknar tillräckliga hjälpmedel för det enklare arbete, som alldeles särskilt behövs på en barnklinik.

I alldeles särskilt hög grad har emellertid utskottet uppehållit sig vid den barnpsykiatriska avdelningen. Därvidlag har utskottet gått så långt — vilket ju är mycket anmärkningsvärt när det gäller en sådan institution — att det fordrar att denna barnpsykiatriska avdelning skall utnyttjas i ungefär avsedd omfattning, d. v. s. beläggas intill 20 vårdplatser, innan utskottet ställer den personal, som begärts, till förfogande.

Nu förhåller det sig på det sättet, att denna barnpsykiatriska avdelning fastställdes i byggnadsprogrammet till 20 platser. Det blev emellertid mycket snart klart, att man inte med de utrymmen, som stode till buds, kunde inrätta en sådan avdelning av denna storlek på sjukhuset, och redan på ett tidigt stadium skrev professor Liechtenstein år 1947 till byggnadskommittén med begäran att avdelningen måtte begränsas till högst 14 till 16 sängar. Detta fäste sig emellertid byggnadskommittén inte vid utan fortsatte sitt arbete, som om ingenting hade hänt, och fastställde en avdelning på 20 sängar. Inredningen skedde f. ö. på ett sätt, som inte var så väl ägnat för avdelningens framtida bruk. Tyvärr måste dessa omständigheter delvis till-

skrivas det förhållandet, att det, när avdelningen uppfördes, samtidigt ägde rum skifte av professor i pediatrik, varför framställningen kanske inte gjordes med sådant eftertryck som borde ha skett.

På en barnpsykiatrisk avdelning går det ju bra att ställa in sängar i rummen i större antal, men barnen brukar ju gå uppe — de ligger ju i allmänhet inte — och vad de behöver är tillräckligt utrymme för lekrum o. s. v. Men inte nog därmed: det måste också finnas utrymme för testning och för psykologiska undersökningar. Detta behov kan inte bli tillfredsställt, om avdelningen i hela dess omfattning skall beläggas med 20 vårdplatser. Därför har det ansetts att man med nuvarande lokaliteter inte skulle kunna komma upp till över 12 vårdplatser, och man kan knappast komma upp ens därtill med den personal, som tilldelats avdelningen. Sjukhusdirektionen har begärt av Kungl. Maj:t två psykologassistenter, en kurator och två arbetsinstruktörer. I stället har avdelningen tidigare fått en socialassistent, vilken befattningshavare emellertid är så lågt avlönad, att till platsen ej kunde förvärvas person med kvalifikationer att kunna göra verklig insats i arbetet. Nu har utskottet ställt som villkor att för att en personalförstärkning skall medgivas — något som inte betyder annat än att avdelningen skulle få samma besättning som fanns på Norrtull, dit avdelningen var förlagd, innan den flyttades till den nya kliniken — avdelningen skall beläggas till 20 sängar. Detta är ett orimligt krav, som direktionen inte med bästa vilja i världen ser någon möjlighet att kunna uppfylla, och det vore mycket beklagligt, om detta villkor vidhölls. Jag vågar därför, herr talman, yrka en ändring i utskottets motivering, som innebär att näst sista stycket i utskottets utlåtande på s. 28 som börjar med orden: »Utskottet har under hand inhämtat» etc. måtte utgå ur utskottets motivering. Detta behöver inte föranleda någon ändring i själva klämmen för övrigt, ty pengarna är ju redan av utskottet tillstyrkta, ehuru med detta villkor.

Anslag till karolinska sjukhuset.

Man skulle kunna tro, att barnavdelningen vid karolinska sjukhuset vore på något vis överdimensionerad och att den skulle vara kännetecknad av ett oerhört stort personalantal. I själva verket är det så, att antalet vårdpersoner per personalenhet enligt utskottets förslag skulle komma att uppgå till 2,17, d. v. s. det näst högsta i landet. Medeltalet för hela landet är 1,77. Enligt det av sjukhusdirektionens av Kungl. Maj:t i Kungl. Maj:ts proposition avvisade anslagsyrkande skulle medeltalet bli endast 1,86. Det skulle alltså i det närmaste komma att motsvara medeltalet för hela landet.

Det nuvarande systemet medger inte, att man ägnar barnen tillräcklig eftersyn och omvårdnad, vilket är oerhört viktigt på ett sjukhus. Det hände här om dagen att ett barn från den psykiatriska avdelningen sprang ifrån sin vårdarinna — det fordras egentligen att två sköterskor är med dessa barn vid utomhusvistelse, men det medger inte personalantalet. Barnet sprang ut i vägbanan och kom mellan ett par bilar. Barnet blev lyckligtvis oskadat, men bilarna krockade, och sjukhuset har att motse krav på ersättning för reparation av de skadade bilarna på grund av att man inte utövat den tillsyn som man bort göra. Detta är ett fall, och det har tidigare inträffat händelser av liknande art, som visar konsekvenserna särskilt för den barnpsykiatriska avdelningen, av en otillräcklig vårdpersonal. Så stor personal, som begärts, finns vidare redan på annat håll, t. ex. i Uppsala.

Utom denna fråga, i vilken jag yrkat om ändring i utskottets motivering, vill jag något beröra det som utskottet sagt beträffande den föreslagna brännskadeavdelningen, nämligen att denna avdelning eventuellt är onödig och att den vård, som där skulle meddelas, kunde överföras till den plastikkirurgiska avdelningen. Inrättandet av en brännskadeavdelning är emellertid en mycket viktig sak, inte minst ur beredskapsynpunkt. I händelse av krig kan man förvänta ett starkt behov av sjukhusvård för brännskador. Det är därför ytterst önskvärt att det görs förberedelser, så

att läkare finnes utbildade vid de brännskadeavdelningar, som måste uppsättas. Detta kan inte ske vid den plastikkirurgiska avdelningen. Denna avdelning behandlar visserligen i stor utsträckning brännskador, men det är där mera fråga om ett senare vårdstadium. Den omedelbara behandlingen för att rädda de brännskadade till livet och få dem vårdade tillhör däremot en egentlig brännskadeavdelning.

Hur utskottet med gott samvete har kunnat föreslå att det bör utredas, om denna vård kan handhas av den plastikkirurgiska avdelningen, som redan har en väntetid på upp emot fem år för sitt klientel, har jag svårt att förstå. Man kan på förhand säga, att denna utredning inte kommer att leda till något som helst resultat i den riktning, som utskottet tänkt sig.

Utskottet förutsätter dessutom, att man skall göra en översyn av arbetsuppgifter och arbetsförhållanden samt en undersökning av driftsekonomin vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Jag är mycket glad åt att en sådan utredning kommer till stånd. Finns det någonting att rätta till, är direktionen ytterst benägen att medverka till detta. Men framför allt tror jag, att en sådan utredning skulle kunna bidra till att skapa en klarare uppfattning angående sjukhusets uppgifter och ändamål än vad man hittills i allmänhet hos de anslagsbeviljande myndigheterna tycks ha haft. Man får över huvud taget inte glömma, att karolinska sjukhuset inte uteslutande är en sjukvårdsinrättning. Det är inte ett länslasarett, och expertisen från länslasarett, som jag vet att man inom statsutskottet anser vara mycket stor och värdefull, får inte utan vidare föras över till karolinska sjukhuset. Vi får, som sagt, inte glömma att karolinska sjukhuset är skapat icke endast för sjukvård — om så vore fallet, hade det aldrig blivit en statsinstitution — utan det är främst skapat för att främja forskning och undervisning. Det är däri sjukhusets stora betydelse ligger. Det är klart att dessa uppgifter kräver särskilda utgifter även på personalens

område, vilka inte erfordras på ett vanligt sjukhus. Man måste i själva verket ställa sig ganska undrande inför det faktum, att karolinska sjukhuset egentligen inte har större kostnader per intern än södersjukhuset har. Detta borde tala mycket starkt till karolinska sjukhusets fördel.

Jag riktade redan förra hösten här i kammaren en vädjan till de statsråd, som har att syssla med de kulturella frågorna, nämligen ecklesiastikministern och på detta område inrikesministern, att noga akta sig för att låta de besparingssträvanden, som måste göras i en situation som den nuvarande, gå ut över just de kulturella institutionerna och därmed också över karolinska sjukhuset, som ju i mycket hög grad är en kulturell institution.

Sverige åtnjuter i internationella kretsar ett mycket stort anseende på medicinsens område. Den forskning, som bedrivs på detta område i vårt land, anses vara av mycket hög klass. Denna forskning sker till mycket stor del vid karolinska sjukhuset. Karolinska sjukhuset är ett av de väsentliga arbetsinstrumenten för denna forskning. Jag tror att vi bör besinna oss en smula, innan vi behandlar en sådan institution allt för snävt. Jag vågar försäkra att i direktionen — i vilken sitter mycket sparintresserade män, jag tror att jag själv inte gjort mig känd som någon slösare — har sin uppmärksamhet mycket väl riktad på att man skall spara på de områden, där detta låter sig göra utan att det går ut över sjukhusets egentliga och väsentliga uppgifter.

Även sparsamhet kan bli felaktigt applicerad. Jag kan nämna ett alldeles färskt exempel. Jag hörde i går överdirektören för sjukhuset berätta en sak, som belyser detta. Professor Kristenson på serafimerlasarettet, bedriver f. n. en mycket värdefull och, som jag tror, ganska långt kommen forskning beträffande det så betydelsefulla nya medlet mot tuberkulos, ett medel som kan komma att få en oerhörd stor nationalekonomisk betydelse, om det visar sig giva, vad man hoppas. Han har med anledning av det-

Anslag till karolinska sjukhuset.

ta arbete måst begära ett ökat antal laboratorieundersökningar. Laboratorn begärde hos överdirektören på sjukhuset ökad personal på laboratoriet för att möjliggöra utförandet av sådana undersökningar i tillräcklig omfattning. Överdirektören nödgades svara honom, att med den inställning som statsmakterna över huvud intagit beträffande karolinska sjukhusets personalfrågor, kunde man inte tänka sig att göra framställning om ytterligare personal. Han måste uppmana laboratorn att i stället inskränka på antalet undersökningar.

Ja, på detta sätt kan undan för undan i det ena fallet efter det andra utvecklingen på medicinens område hämmas på grund av att de nödiga ofta nog i och för sig icke allt för stora hjälpmedlen icke ställs till förfogande.

Jag vill säga, att det vore beklagligt, om man på karolinska sjukhuset i fortsättningen skulle få den mycket förlamande känslan av att statsutskottet och de anslagsbeviljande myndigheterna är ovänligt inställda emot sjukhuset. Det har nu under ett par år förekommit utskottsutlåtanden, som har tytt närmast på detta.

Det är med stolthet som vi visar detta sjukhus för utlänningar. Det besöks och uppsöks av främmande forskare, såväl äldre som — och ej minst — yngre, vilka begär att få arbeta under de framstående forskare, som är knutna vid sjukhuset, och att få tillgodogöra sig de rön, som gjorts av dessa forskare. Men det kan uppstå en håglös känsla av att man på sjukhuset inte har något stöd hos statsmakterna, inte har den tillräckliga förståelsen för de stora uppgifter, som sjukhuset har, och dess betydelse icke minst för landets anseende utomlands. Det är en mycket stor tillgång att ha ett vetenskapligt instrument av den art som karolinska sjukhuset är. Jag är ledsen över att karolinska sjukhuset inte tycks ha den rätta kontakten med statsutskottet, och jag är så mycket mera ledsen därför som en representant för sjukhuset i själva verket är medlem av statsutskottet. Ehuru han är suppleant i karolinska sjukhusets direktion har han

Anslag till karolinska sjukhuset.

dock nästan aldrig deltagit i sjukhusdirektionens sammanträden. Den kontakt, som eljest skulle ha tett sig naturlig, har därför icke uppstått.

Häri instämde herr *Weiland*.

Herr **BERGH**: Herr talman! Herr Wistrand började med att säga, att utskottet hade skrivit en aning snävt när det gäller karolinska sjukhusets anslagsäskanden, och han skärpte detta omdöme genom att säga att skrivningen var till och med något kärvare än förhållandena betingar. Jag vill ingalunda bestrida att man kan få det intrycket, men jag vill försäkra herr Wistrand, att bakom denna skrivning inte ligger något underskattande av de speciella förhållanden, som följer av att karolinska sjukhuset är en forskningsanstalt och ett undervisningssjukhus. Jag vågar faktiskt tro, att herr Wistrand om en stund skall förstå, varför vi har skrivit som vi här gjort, och även uppskatta det motiv som ligger bakom. Jag sluter mig till det antagandet bl. a. därav, att vi inom avdelningen och statsutskottet har varit fullständigt eniga om just denna skrivning.

Vid karolinska sjukhuset finns för närvarande anställda ungefär 1 660 befattningshavare, och sjukhuset är avsett för, om jag inte tar fel, 1 437 patienter. Att antalet befattningshavare här i förhållande till det beräknade platsantalet är något större än vid andra sjukhus, måste jag finna vara rätt naturligt med hänsyn till den speciella uppgift, som karolinska sjukhuset har. Men när vi sedan började titta litet närmare på saken, fann vi, att det i fråga om beläggningen på karolinska sjukhuset faktiskt föreligger ett ganska anmärkningsvärt förhållande. Jag kan som exempel nämna den barnavdelning, som herr Wistrand särskilt uppehöll sig vid. Den är avsedd för 219 patienter. Vid den tidpunkt, då vi hade att granska dessa anslagsfrågor, var antalet patienter inte mer än 118, men antalet befattningshavare på barnavdelningen var 224. Sedermera har vi fått ta del av beläggningssiffrorna för de-

ember månad beträffande just denna avdelning, och därvid visade det sig att den högsta beläggningen vid någon tidpunkt under december månad var 56 från Stockholms stad, 30 från Stockholms län och 17 från riket i övrigt, sammanlagt 103 platser, medan den lägsta beläggningen under denna månad var: från Stockholms stad 35, från Stockholms län 15 och från riket i övrigt 5, d. v. s. summa 55 platser. Det är en anmärkningsvärt låg beläggning på denna avdelning, som man måste beakta mot bakgrunden av att det på denna avdelning finns icke mindre än 224 befattningshavare.

Mot bakgrunden av sådana uppgifter är det ganska naturligt att man ställer sig litet kritisk till frågan om inrättandet av ännu flera tjänster. Denna kritiska inställning förstärktes av en uppgift, som avdelningen fick från en representant för departementet. Han sade nämligen, att när departementet för sin del hade haft att pröva framställningen om personal, hade departementet vid sitt bedömande utgått från en så att säga normal beläggning och inte från den faktiska beläggningen.

För att fortsätta exemplifieringen kan jag nämna att den barnpsykiatriska avdelningen, som, såsom herr Wistrand meddelade, ursprungligen är avsedd för 20 stycken — vi är också på det klara med att kanske antalet 20 är för högt, men varför skulle man ha färre platser på denna avdelning på karolinska sjukhuset än på låt oss säga akademiska sjukhuset? — vid den tidpunkt, då vi sysslade med detta, bara hade 7 platser belagda men hade 13 befattningshavare. Och ändå begärde man ytterligare tre befattningshavare.

Denna avdelning omspanner enligt de uppgifter, vi erhöll, 380 kvadratmeter för sju patienter. Vi fick den upplysningen att i ett av dessa rum, avsett för fyra patienter, fanns ingenting annat än en hyvelbänk. Jag tar för givet att man mot bakgrunden av sådana uppgifter har all anledning att ställa sig en aning betänksam, i all synnerhet om man samtidigt lägger märke till, hur kostnaderna

på både karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet undan för undan har stigit.

Innevarande budgetår är avlönings- och omkostnadsanslagen för de bägge sjukhusen 22 770 900 kronor, och det begärs för budgetåret 1952/53 ett anslag på 29 141 000 kronor, alltså en höjning med 6 870 100 kronor eller med över 30 procent.

Man har sökt visa, att kostnadsökningarna beträffande karolinska sjukhuset inte skulle vara anmärkningsvärt stora i förhållande till ökningarna för andra sjukhus. Det beror precis på hur man räknar. Räknar man procentuellt, som man kan göra, kan man komma till det resultatet. Men vad som är det viktiga att lägga märke till, ifall man räknar procentuellt, det är, att man då också får lov att titta på utgångsvärdet, och om man tar 1940, såsom herr Wistrand gjorde, till utgångspunkt för beräkningarna, visar det sig vid en jämförelse mellan karolinska sjukhuset, Sabbatsbergs sjukhus, akademiska sjukhuset i Uppsala och centrallasarettet i Stocksund, att vårdkostnaderna 1940 låg högst vid karolinska sjukhuset och fortfarande är högst där. För år 1951 beräknas vårdkostnaden per dag vid karolinska sjukhuset till 51 kronor, och jämför man kostnadsstegringen vid de sjukhus, som jag nu talat om, så visar det sig att denna kostnad vid karolinska sjukhuset har stigit från 15 kronor 14 öre år 1940 till beräknade 51 kronor för år 1951, d. v. s. en höjning med nära 36 kronor. Inte något annat av de sjukhus, som här gjorts jämförelser med, har att uppvisa en sådan kostnadsstegring i absoluta tal räknat. Om man här skall använda en procentuell beräkning, måste man som sagt ta reda på utgångsläget, annars kommer man uppenbarligen till ett missvisande resultat.

Herr Wistrand har i sitt inlägg gjort ett yrkande, nämligen beträffande den passus i utskottets motivering, som innebär att de ifrågavarande personalförstärkningarna på barnpsykiatriska avdelningen inte skulle komma till stånd, förrän beläggningen nått ungefär den av-

Anslag till karolinska sjukhuset.

sedda storleken. Denna passus har herr Wistrand velat stryka, och han har, om jag fattade honom rätt, motiverat detta yrkande med att det inte var lämpligt att planera denna avdelning för 20 platser. Han åberopade sig i det fallet på framlidne professorn Lichtenstein. Vi har också diskuterat ett lägre platsantal än 20, och vi har gjort vissa jämförelser med akademiska sjukhuset och tänkt oss ett antal av åtminstone 16 platser. Det är mot bakgrunden av dessa jämförelser som denna formulering »ungefär» tillkommit. Denna är alltså inte att uppfatta så, att det nödvändigtvis skall vara 20 vårdplatser, men ingen kan väl ändå förvåna sig över att man finner det vara befogat att patientantalet bör höjas över de sju, som faktiskt finns där nu, när man har en personal på 13 personer på denna barnpsykiatriska avdelning och begär ytterligare tre personer. Utskottet begär inte att patientantalet skall bli fullt 20 men att man bör närma sig det antalet avsevärt mycket mer än som nu skett.

Beträffande den brännskadeavdelning, som Kungl. Maj:t begärt, har utskottet förordat en utredning, huruvida icke den plastikkirurgiska avdelningen vid serafimerlasarettet skulle kunna övertaga en del av de uppgifter som man tillämnade brännskadeavdelningen på karolinska sjukhuset. Vi har ansett att man desto mera kan göra detta, som ju utskottet föreslår en personalförstärkning på denna avdelning inom serafimerlasarettet med en underläkare. Dessutom har vi ansett det lämpligt, att man också förhandlade något med Stockholms stad. Skall man inrätta en ny brännskadeavdelning, som avlastar Stockholms stads sjukhus genom att överta patienter därifrån, är det väl ganska rimligt, att ett sådant övertagande föregås av överläggningar, som har till syfte att få besked om i vad mån Stockholms stad bör deltaga i kostnaderna.

Vi är också medvetna om att forskningssynpunkten även i fråga om brännskadeavdelningen är ytterst beaktansvärd, och vi har därför inte heller ställt oss bestämt avvisande till inrättande av

Anslag till karolinska sjukhuset.

densamma, men vi anser att frågan nog bör övervägas. Bland annat har vi i det sammanhanget tänkt på en motion av herr Wistrand, i vilken begäres inrättande av en ny underläkarbefattning på ögonavdelningen. Vi har menat, att denna undersökning även bör avse att få klarhet om vilket som är viktigast: denna förstärkning av personalen på ögonavdelningen eller inrättande av en brännskadeavdelning. Vi har därutöver gått herr Wistrands motion till mötes även så till vida, att vi vill peka på möjligheterna att draga in en tjänst på något annat håll. Det visar sig nämligen, att på de medicinska och kirurgiska klinikerna på serafimerlasarettet har antalet underordnade läkare ökat två å tre gånger på de sista 17 åren, så att där nu finns 28 underordnade läkare. Då undrar man, om man inte skulle kunna överflytta någon tjänst därifrån, så att dessa fem och halv läkare på ögonklinikerna skulle kunna ökas på det sättet.

Detta var väl, herr talman, det väsentliga av vad som är att säga med anledning av herr Wistrands invändningar. Jag förstår hans reaktion, men jag tror att man från statsutskottets sida med skäl kan kräva, att den översyn, som här har talats om, böra sikta till en allvarlig prövning, huruvida driften verkligen är rationellt ordnad, och att dessutom en sådan undersökning också bör syfta till att få fram en beläggning, som svarar mot de ursprungliga avsikterna. Vi har inte så gott om sjukhusplatser här i landet, och när man hör talas om att på den barnpsykiatriska avdelningen avisas patienter, fastän där endast finns sju stycken, därför att överläkaren är av den bestämda meningen, att där endast får finnas 12, medan man på akademiska sjukhuset i Uppsala kan ta emot 16, kan man med skäl, herr talman, säga, att en undersökning är befogad. Jag vill ytterligare betona, att häri ligger icke något som helst underskattande av karolinska sjukhusets betydelse som forsknings- och undervisningssjukhus, men den omständigheten, att det för den skull står i särklass, kan ju inte förhindra, att man måste sikta till en personal-

organisation, som något bättre svarar mot de faktiska beläggningssiffrorna.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr WISTRAND (kort genmäle): Herr talman! Beträffande herr Berghs uppgifter angående platsantalet på karolinska sjukhuset vill jag först säga, att den siffran är avsevärt mycket högre nu, sedan patologiska och psykiatriska klinikerna har tillkommit. Jag har inte siffrorna i huvudet, men jag vill minnas att den nu är mellan 1 400 och 1 500.

När herr Bergh talar om den låga beläggning som förekommit på den psykiatriska kliniken, så är ju den inte så märkvärdig. Först och främst är kliniken alldeles ny, så att den har just hunnit sättas i gång. Detta räknade också riksdagen med förra året, då den sade att den inte ville bevilja tillräcklig personal, därför att man inte visste, i vilken omfattning kliniken skulle kunna komma i gång. Den har ju ännu inte kommit i gång i full omfattning, men till mycket stor del beror detta just på att man, som jag sade i mitt första anförande, har fått nödig högvärdig personal men inte tillräckligt antal hjälppersonal och barnsköterskor för att vid en full beläggning sköta barnen. Nu går det till så, att högklassig personal måste användas för uppgifter som kunde utföras av lägre personal. Beläggningssiffran måste komma att återspegla detta förhållande.

Vad beträffar den barnpsykiatriska avdelningen, så vill jag säga att det där rummet med hyvelbänken nog inte var så märkvärdigt som det låter. Jag antager, att det var fråga om ett testningsrum eller också ett lekrum. Vidare har jag också hört anmärkas, att man sett en sandlåda där, men den användes för testning av småbarnen, och för sådant ändamål fordras det utrymmen. Detta är orsaken till att man inte ansett sig kunna komma upp till ens tillnärmelsevis de 20 platserna. Det skulle väl kunna finnas sängplatser för dessa 20 barn, men det finns inte tillräckliga dagutrymmen. Det gäller ju barn som är uppe

om dagarna, som behöver lekplatser och som ideligen behöver undersökas.

Talaren avbröts här av herr talman, som påpekade, att den i § 12 mom. 2 av kammarens ordningsstadga bestämda tiden för kort genmäle nu vore av talaren överskriden.

Herr LUNDGREN: Herr talman! Karolinska sjukhuset liksom universitetsklinikerna är ju ett undervisningssjukhus och intar på den grund en särställning. Man kan nog därför inte utan vidare jämföra kostnaderna för dessa undervisningssjukhus med kostnaderna för vanliga centrallasarett, och det är kanske ur den synpunkten mindre lyckligt, att staterna för dessa sjukhus numera överförts från ecklesiastikdepartementet till inrikesdepartementet.

Det är ju alldeles uppenbart, att brännskadeavdelningen har mycket stor betydelse ur undervisnings-, forsknings- och sjukvårdssynpunkt. När utskottet förklarar, att man skall undersöka huruvida en del av brännskadeavdelningens uppgifter kan övertas av den plastikkirurgiska avdelningen, är ju detta, såsom herr Wistrand framhöll, mycket verklighetsfrämmande och detta inte bara på grund av den överbeläggning på den plastikkirurgiska avdelningen, som herr Wistrand också påpekade, utan framför allt därför att dessa avdelningar har helt olika uppgifter. En plastikkirurgisk avdelning har ju att behandla deformiteter efter skador och icke de akuta skadorna, som en brännskadeavdelning har till uppgift att sköta.

På en annan punkt kan jag däremot, herr talman, instämma med utskottet, och det är när utskottet talar om att man bör samarbeta med Stockholms stad. När det gäller brännskadeavdelningen är det ju fråga om akuta skador, och där kommer rimligtvis den allra största delen av de skadade från Stockholms stad. Under dessa omständigheter skulle jag finna det fullt naturligt, om Stockholms stad hade helt övertagit kostna-

Anslag till karolinska sjukhuset.

den för brännskadeavdelningen och alltså denna avdelning förlagts till ett Stockholms stad tillhörigt sjukhus och icke till karolinska sjukhuset. På den punkten anser jag alltså, att utskottet kunde ha skrivit ännu skarpare.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på den nu ifrågavarande punkten yrkats dels att vad utskottet hemställt skulle bifallas med godkännande av utskottets motivering, dels ock, av herr Wistrand, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring i motiveringen, att det stycke, som å s. 28 i det tryckta utlåtandet började med orden »utskottet har» och slutade med »denna avdelning», utelämnades.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering vara med övervägande ja besvarad.

Herr Wistrand begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 11 punkten 41 med godkännande av utskottets motivering, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan med den ändring i motiveringen, som under överläggningen påyrkats av herr Wistrand.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen änyo uppläst, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Punkterna 42—105.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Om statsbidrag till obemedlades tandvård m. m.*Punkten 106.***Om statsbidrag till obemedlades tandvård m. m.**

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag hade utskottet i förevarande punkt hemställt,

a) att riksdagen måtte till Bidrag till driften av folktandvården för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 200 000 kronor;

b) att motionerna I: 208 och II: 268 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I de likalydande motionerna I: 208 av herr *Grym* m. fl. och II: 268 av herr *Jansson* i Kalix m. fl. hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsam utredning rörande statsbidrag till obemedlades och mindre bemedlades tandvård, så att förslag, som utredningen kunde giva anledning till, kunde föreläggas riksdagen redan 1953.

Herr **GRYM**: Herr talman! Några ledamöter av denna kammare och av andra kammaren har väckt motioner, vari har hemställts att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära en skyndsam utredning rörande statsbidrag till obemedlades och mindre bemedlades tandvård. Vi motionärer har nämligen ansett, att det beslut som Kungl. Maj:t fattade 1950, när statsbidraget slopades till kommuner för obemedlades och mindre bemedlades tandvård, var ett förhastat beslut. Tidigare erhöll kommunerna i statsbidrag 50 respektive 25 procent, beroende på om patienten var obemedlad eller mindre bemedlad. Förutsättningen var att de anslagna medlen inte skulle hänföras till fattigvård.

Ätminstone vad gäller Norrbottens län kan man nu börja skönja verkningarna av det beslut som fattades när statsbidraget slopades. År 1950, alltså det sista året som statsbidrag tilldelades kommunerna, hade 16 av Norrbottens läns kommuner anslagit sammanlagt 63 800 kronor för detta ändamål, och av detta belopp utbetalades 43 670 kronor. I stats-

bidrag uppbar kommunerna under detta år 18 621 kronor. Det är ju i och för sig inte alls något stort belopp, men för mindre bärkraftiga kommuner kan det ändå ha sin betydelse.

För innevarande år har endast sju kommuner anslagit medel, 11 000 kronor, för denna tandvård, varav dock 7 000 kronor har hänförs till fattigvård. Det är att märka att endast en av dessa sju kommuner icke har hänfört de anslagna medlen till fattigvård. Denna kommun låter i stället patienterna betala 50 procent av kostnaden för tandvården, och det är precis det belopp som tidigare har utgått i statsbidrag.

Dessa siffror är inte uttömmande på något sätt, långt därifrån, men de talar dock ett ganska tydligt språk.

Som jag nämnde, anslag kommunerna 1950 till detta ändamål 63 800 kronor, och detta år står endast 11 000 kronor till förfogande. Det är ju en utveckling som inte är önsvärd, och man hade hoppats att det skulle ha gått precis i motsatt riktning.

Nu har statsutskottet avstyrkt våra motioner, och som grund för sitt avslagsyrkande har utskottet tagit fasta på det uttalande som Landskommunernas förbund på sin tid gjorde, när förbundet uttalade sig i den riktningen, att statsbidrag ur kommunalekonomiska synpunkter saknade betydelse. Det kan ju hända att så är, men vi motionärer är av den åsikten att Landskommunernas förbund, som skall företräda landskommunerna, borde ha intagit en annan ståndpunkt till denna bidragsfråga än vad förbundet gjorde. Man får hoppas att Landskommunernas förbund inte gör sådana här uttalanden i fortsättningen när det gäller statsbidrag till de olika kommunerna.

Det vore, herr talman, en hel del att säga ytterligare i denna fråga, men jag nöjer mig med att framhålla att folktandvården är ett mycket bekymmersamt kapitel, framför allt i de glest bebyggda trakterna. Det gäller övre Norrland, och det gäller även andra trakter i vårt land. Men det är klart att det är ganska svårt att få rätsida på det hela.

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret.

Många tandkliniker och tandläkarbostäder står tomma litet varstans i landet, och kommunerna har ju ansträngt sig till det yttersta för att uppföra dessa tandkliniker och tandläkarbostäder. Man får hoppas att det blir en bättre ordning än vad det är för närvarande.

Det är inte obekant för någon i denna kammare att kommunerna subventionerar hyrorna, och på det sättet får tandläkarna kanska kraftiga löneförhöjningar.

Jag skall be, herr talman, att under punkten 106 a) få yrka bifall till utskottets utlåtande, men under 106 b) ber jag att få yrka bifall till motionen nr 208 i denna kammare som är likalydande med motionen nr 268 i andra kammaren.

Herr **KARLSSON, GUSTAF**: Statsutskottet har inte ansett sig kunna tillstyrka bifall till de motioner som föreligger och som herr Grym här har rekommenderat. Huvudmotivet för statsutskottet i detta hänseende är att hjälpen är mycket ringa, beroende på de bestämmelser som gäller för utgående av bidrag till denna vårdform. Statsbidrag för tandvård utgår inte till varje obemedlad, utan endast vid sådan tandvård där man kan konstatera att hälsan tar skada hos den som lider av någon åkomma i munnen och som har dåliga tänder. Denna bestämmelse har vållat så mycket besvär och tråkigheter i kommunerna, att man helt enkelt ansett, att eftersom det ändå inte betyder någonting ekonomiskt, är det lika bra att statsbidraget försvinner. Det är säkert också detta som gjort att Landskommunernas förbund har uttalat sig så som skett.

Jag vill gärna deklarerera, herr talman, att hade det gällt att få fram andra statsbidragsgrunder, skulle man kunnat ta upp saken till mera allvarligt bedömande än nu, då det föreslås att vi skall återinföra statsbidragsmöjligheten med de bestämmelser som förefinns. Dessa är sådana, att de lämnar mycket ringa hjälp och åstadkommar mycken irritation.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt angående vartdera momentet av utskottets i den nu föredragna punkten gjorda hemställan.

På sedermera gjord proposition bifölls vad utskottet i mom. a hemställt.

Därefter gjordes i enlighet med de rörande mom. b förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i nämnda moment hemställt samt vidare på bifall till de i ämnet väckta motionerna; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 107—171.

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten 172.***Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret.**

Kungl. Maj:t hade föreslagit riksdagen att till Engångsanskaffning av materiel för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 17 925 000 kronor.

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Persson* m. fl. (I: 94) och den andra inom andra kammaren av fröken *Öberg* m. fl. (II: 118), i vilka hemställts, att riksdagen måtte bevilja ett anslag å 400 000 kronor att ställas till civilförsvarsstyrelsens förfogande för att i samråd med styrelsens kvinnoutskott användas till skapandet av ett beredskapslager av kläder och andra textilier;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Håstad* och fru *Ewerlöf* väckt motion (II: 449), vari, såvitt nu var i fråga, hemställts, att riksdagen måtte bevilja ett anslag av 17 725 000 kronor för budgetåret 1952/53 till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel.

Anslag till engångsanskaffning av materiel för civilförsvaret.

Utskottet hade i den nu ifrågavarande punkten på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 449, i vad den avsåge förevarande anslag, samt med avslag å motionerna I: 94 och II: 118 till Engångsanskaffning av materiel för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 17 725 000 kronor.

Herr PERSSON, RAGNAR: Herr talman! Utskottets yttrande under denna punkt innehåller ett besked till en samling motionärer, bland vilka jag själv befinner mig, att vi har varit ute i ogjort väder. Ett sådant besked lämnas ju då och då, och det är i och för sig inte så märkvärdigt, men jag vill i alla fall i någon mån opponera mig mot utskottets mening.

Vi hade i motionen tagit upp en detalj i civilförsvarets numera rätt rikhaltiga flora, som vi ansåg vara bortglömd. Det gällde inte vapen, ammunition eller annan utrustning till civilförsvarets ordningspersonal, det gällde inte heller larmanordningar eller gasskyddsmateriel, utan det gällde ett, låt mig säga mera mänskligt betonat behov, en sak som enligt vår mening borde ingå i omtanken om den civila befolkningen under ofred. Det gällde socialtjänstmateriel.

Civilförsvarsstyrelsen äskade för detta ändamål 910 000 kronor. Departementschefen ställde sig helt avvisande till denna framställning. Vi har i motionen pekat på att vi här i landet är i fullständig avsaknad av ett beredskapslager av kläder för en eventuellt evakuerad befolkning — varvid naturligtvis barnens behov i första hand måste tillgodoses. Personligen anser jag att denna lucka i beredskapen är särskilt allvarlig. Alla förstår risken av den och just därför är den orosskapande. Vi hade tänkt oss att ett bifall till motionen skulle få en dubbelsidig verkan. Man skulle i någon liten mån neutralisera denna brist och samtidigt skulle man ge textilindustrin ett handtag. Än vidare skulle man därmed också ge de kvinnor som man enrollerar

i civilförsvaret en meningsfull arbetsuppgift. Det sistnämnda är inte det minst viktiga.

Det kvinnoutskott, som sedan ett år är knutet till civilförsvarsstyrelsen och som skall hålla kontakt med de politiska, fackliga och ideella kvinnoorganisationerna — ett utskott, som är framprovocerat, vågar jag säga — anser sig sakna existensberättigande och underlag för sin verksamhet, om man inte kan ge kvinnorna förnuftiga arbetsuppgifter. Och det kan man inte, ty man har inte de ekonomiska resurserna till sitt förhållande.

De 400 000 kronor, som vi begärde i motionen, var avsedda för inköp av textilier, som sedan genom de delvis bildade länskommittéerna skulle fördelas bland kvinnoorganisationer, vilkas medlemmar förklarar sig villiga att kostnadsfritt tillverka speciellt barnutstyrslar. Till detta har utskottet sagt nej. Efter att ha smekt motionärerna en smula betygar utskottet sin tilltro till Kungl. Maj:ts goda omdöme och uttalar, att angelägenhetsgraden av denna anskaffning bör prövas i regeringsledet. I nästa stycke av utskottsutlåtandet är det emellertid slut med förtroendet för Kungl. Maj:ts klokskap och objektivitet, och där reducerar man frejdigt departementschefens anslagskrav med 200 000 kronor. Detta är ju små kullerbyttor på logikens bakgårdar som inte precis tyder på att man omsorgsfullt övervägt vare sig sakfrågan eller skrivningen, och det kan inte vara särskilt upplyftande för motionärerna och inte heller för Kungl. Maj:t.

Till slut vill jag bara säga, herr talman, att vad ledningen för civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott är intresserad av är besked, om man menar allvar, när man appellerar till kvinnorna om deras uppslutning kring en aktiv insats just på de områden, där deras sakkunskap och speciella fallenhet kan vara gagnande. Menar man allvar, anser jag att motionen bör bifallas. Gör man inte det, har ju ledningen fått besked om att dess medverkan är överflödig, och då kommer man naturligtvis att handla där-

Ang. statsbidrag till kommuner för anläggande av branddammur.

efter. Det är närmast för att få klarhet härom, herr talman, som jag yrkar bifall till motionen I: 94, som är likalydande med den i andra kammaren väckta motionen nr 118.

Herr BERGH: Herr talman! Jag tror inte, att den föregående ärade talaren bör lägga in den mening i vad utskottet skrivit på denna punkt, att det inte råder en allmän uppskattning av det intresse, som ett stort antal kvinnor har ägnat åt att stärka våra beredskapsresurser. Det är tvärtom på det sättet, att det intresse, som de har visat, och den möda, som de har offrat, är värda allt erkännande. Det finns ingenting i utskottets ståndpunkt som ger vid handen, att det skulle råda delade meningar på den punkten. Men nu är det två saker som man också får lov att ta i beaktande.

En sådan där verksamhet har för det första redan pågått, utan att det i riksstaten funnits upptaget särskilt anslag för ändamålet. Industrien har i någon mån trätt emellan och ställt materiel till förfogande. Det är ju möjligt, att man inte kan räkna med att så skall vara fallet i framtiden — därom kan jag ingenting säga. Men det är dock så, att det materielanslag, som är ställt till Kungl. Maj:ts förfogande, inte i samband med anslagsgivningen är så specificerat eller så bundet i fråga om användningen, att Kungl. Maj:t inte, om så skulle befinnas befogat, kan begagna en del av anslaget just för inköp av textilier.

Det andra jag vill påpeka är att det föreligger en proposition om att köpa in ett betydande parti ylleveror för civilförsvaret — i stor utsträckning är det fillar, men också annat är ifrågasatt. Då finns ju större utrymme att tillgodose de önskemål som motionärerna här har gett uttryck åt.

När saken ligger till på detta sätt, tror jag nog man skall kunna finna utvägar att utnyttja det erkännansvärda intresse som från kvinnohåll har visats i detta avseende.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning gjordes enligt de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i den under behandling varande punkten hemställt samt vidare på bifall till utskottets hemställan med den ändring, som föranleddes av bifall till motionerna I: 94 och II: 118; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 173—187.

Vad utskottet hemställt bifölls.

*Punkten 188.***Ang. statsbidrag till kommuner för anläggande av branddammur.**

I denna punkt hade utskottet på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet framlagda förslag samt med avslag å motionerna I: 133 och II: 186 till Bidrag till kommuner för anläggande av branddammur för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kronor.

I de likalydande motionerna I: 133 av herr *Ivar Nilzon* m. fl. och II: 186 av herr *Jansson* i Aspeboda m. fl. hade hemställts, att riksdagen måtte till Bidrag till kommuner för anläggande av branddammur anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

Reservation hade avgivits av herrar *Näsgård, Pålsson, Sundelin, Rubbestad, Ståhl* och *Johansson* i Mysinge, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 133 och II: 186 till Bidrag till kommuner för anläggande av branddammur för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

Herr NÄSGÅRD: Herr talman! På denna punkt har jag tillsammans med fem andra ledamöter av statsutskottet reserverat mig för en höjning från 325 000

Ang. statsbidrag till kommuner för anläggande av branddammar.

till 500 000 kronor av det anslag som Kungl. Maj:t har föreslagit. Det framgår av reservationen och av den motion som har väckts, att det föreligger ett mycket stort anslagsbehov på detta område. Den 30 juni 1951 fanns hos civilförsvarsstyrelsen ansökningar om statsbidrag på sammanlagt 2,7 miljoner kronor. Då kan man ju förstå, att ett anslag på 325 000 kronor inte förslår så långt. Civilförsvarsstyrelsen har begärt 900 000 kronor för att få bättre fart på arbetet. Motionärerna har med hänsyn till det statsfinansiella läget inte ansett sig kunna gå längre än till 500 000 kronor.

Jag får också erinra, såsom framhållits i reservationen, att vi nyss på en föregående punkt med 200 000 kronor har minskat det anslag, som Kungl. Maj:t har äskat av riksdagen. De ytterligare 175 000 kronor, som begärs i reservationen, får därför mycket väl rum inom den ram som Kungl. Maj:t har föreslagit.

I motionen har bland annat framhållits, att det ofta inträffar på landsbygden, att eldsvådor inte kan släckas, därför att man inte har tillgång till vatten, och det är en känd sak, att det är ett trängande önskemål att utveckla byggnaderna av branddammar. I viss utsträckning gäller frågan en kostnadsfördelning mellan kommunerna och staten. I många fall måste kommunerna själva antingen bekosta dammarna helt och hållet eller också vänta oskäligt lång tid på att få bidrag. Det är ganska naturligt, att om detta skall fortsätta, kommer intresset hos kommunerna för detta viktiga byggnadsändamål att minskas till stor skada inte minst ur beredskapssynpunkt.

Med dessa ord, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservationen.

Herr **BERGH**: Herr talman! Jag måste erkänna, att reservanterna har pekat på ett ganska anmärkningsvärt förhållande. Det göres gällande, att det finns hos civilförsvarsstyrelsen ansökningar om statsbidrag till branddammar på sammanlagt 2,7 miljoner kronor. Det har sagts under diskussionen i statsutskottet, att kommuner, som ansökt om bidrag

och tillerkänts bidrag, inte har kunnat få ut dessa, utan kommunerna skulle så att säga ha fordran på statsverket. Detta påstående görs inte direkt i reservationen, utan här talas om *ansökningar* för 2,7 miljoner kronor. Men skulle den i statsutskottet lämnade uppgiften vara riktig, tycker jag nog, att förhållandet är ganska anmärkningsvärt. Så underligt det kan låta, har detta varit det väsentliga skälet för mig personligen att inte gå med på motionärernas yrkande. Ty skulle det faktiskt vara så, att kommunerna får ligga ute med pengar för statens räkning och staten inte har inlöst sina växlar, bör detta nog föranleda ett ändrat ståndpunktstagande från Kungl. Maj:ts sida, när nästa statsverksproposition framlägges.

Jag har svårt att tro att uppgiften skulle vara riktig, och i avvaktan på ett klarläggande av hur det faktiskt ligger till tycker jag nog man för närvarande kan bifalla Kungl. Maj:ts förslag. Men jag har härtill velat knyta det uttalandet, att kommunerna inte borde behöva vänta på sina pengar i de fall de blivit utlovade och tillerkända statsbidrag och utfört arbetena.

Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **NILZON, IVAR**: Herr talman! Jag är även i år motionär i denna fråga. Såsom redan påpekats, har tidigare framställningar i frågan inte lett till något resultat, men jag hoppas att det skall gå bättre i dag.

Herr Näsghård framförde i sitt anförande ungefär de synpunkter som motionärerna haft, och jag skulle därför kunna inskränka mig till att instämma med honom. Jag vill emellertid framhålla ytterligare en del saker.

Vi fick för några år sedan en ny brandlag som avsåg att brandförsvaret skulle ordnas på ett mera effektivt sätt i hela vårt land. Den brandlagen har inte kunnat föras ut i livet helt och fullt, beroende i stor utsträckning på den njugethet som statsmakterna visat då det gällt att bevilja de statsbidrag som er-

Ang. statsbidrag till kommuner för anläggande av branddammar.

fordras bland annat för byggandet av branddammar. Det är givet att det, som herr Näsghård sade, ligger en fara i att dessa statsbidrag utbetalas i så långsam takt som hittills skett. Det leder säkerligen till att kommunerna förlorar intresset för att bygga ut sitt brandväsen. Vad är det för nytta med att kommunerna inköper dyrbara brandsprutor och dyrbara brandbilar, om de saknar det allra väsentligaste vid en eldsläckning, nämligen vatten? Jag har egen erfarenhet av hur viktig just den saken är. I min hemkommun blev det för ett par år sedan eldsvåda i ett hus, och brandkåren kom dit. Den har ganska bra materiel. På platsen fanns en liten naturlig vattensamling. När brandkåren, såsom brandchefen sade, hade fått eldsvådan under kontroll, tog emellertid vattnet slut, och då kunde brandkåren inte göra något annat än bokstavligen stå med armarna i kors och se på, när huset brann ned. Det är givet att sådana saker inträffar här och där, och det är klart att detta inte är tillfredsställande. Det kan vi ju alla vara överens om.

Att ifrågavarande statsbidrag utbetalas mycket långsamt sammanhänger givetvis med att den summa, som ställs till förfogande i budgeten, är så liten. Min hemkommun begärde år 1947 att få statsbidrag till iordningställande av 14 branddammar. I dag, fem år senare, har vi fått bidrag till 4!

Herr Bergh talade något om att kommunerna i vissa fall redan hade byggt branddammar och att de därför skulle ha en fordran på staten i form av statsbidrag som ännu inte utbetalats. Jag känner inte till, om den situationen är vanlig, men jag vet att många kommuner inte bryr sig om att bygga ut sitt brandväsen så som de borde göra, just därför att de väntar på att få de statsbidrag som ändå har ställts i utsikt.

Trots att det med hänsyn till det stora antal ansökningar, som ingivits, måste anses ha förelegat ett mycket stort anslagsbehov, har civilförsvarsstyrelsen hållit sitt anslagsäskande vid en så låg summa som 900 000 kronor. Det är ju ett mycket litet belopp. Man måste ju säga

att när civilförsvarsstyrelsen har begärt så litet, vore det högst berättigat att den summan beviljades utan prutningar. Ehuru vi motionärer anser det begärda anslaget vara skäligt, har vi likväl med hänsyn till, som det numera alltid heter, det ekonomiska läget nöjt oss med att föreslå ett anslag på 500 000 kronor, det vill säga en ökning av vad departementschefen föreslagit med 175 000 kronor.

Nu förhåller det sig på det sättet, att det inte bara är dessa statsbidrag som ligger efter. Staten har inte heller på många andra områden kunnat betala ut bidrag i den takt som hade varit önskvärd. De olika behoven måste därför vägas emot varandra. Jag måste för min del säga, att om man tar hänsyn till de ekonomiska värden som står på spel till följd av att vårt brandväsen inte byggts ut i tillräcklig omfattning, så att redan inköpt materiel inte kan utnyttjas, får man anse att alla skäl talar för att det högre anslaget beviljas i detta fall. Jag anser inte att riksdagen genom att gå med på denna lilla höjning med 175 000 kronor kan beskyllas för att handla på något sätt ekonomiskt lättsinnt.

Jag ber, herr talman, att med dessa ord få ansluta mig till herr Näsghårds yrkande om bifall till reservationen.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu ifrågavarande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid punkten angivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Näsghård begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 11 punkten 188, röstar

Ang. anskaffning av vissa yllevaror för försvaret.

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid punkten avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Näsgård* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 81;
Nej — 49.

Därjämte hade 7 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Punkterna 189—197.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 198.

Lades till handlingarna.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av vissa medelsbrister, redovisade såsom propriebalanser i försvarets civilförvaltningens räkenskaper;

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa haverikostnader;

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag; och

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till aktie-teckning i Aktiebolaget Ceaverken.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Ang. anskaffning av vissa yllevaror för försvaret.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anskaffning av vissa yllevaror för försvaret.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i proposition nr 85 framlagda förslag hade utskottet i förevarande utlåtande hemställt, att riksdagen måtte till Anskaffning av vissa yllevaror å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1951/52 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 49 600 000 kronor.

Reservation hade anmälts av herr *Lundgren*, som dock ej antytt sin mening.

Herr **LUNDGREN**: Herr talman! Vid detta utlåtande har jag fogat en blank reservation, och jag tillåter mig att i korthet motivera denna.

I finansplanen anför finansministern rörande de åtgärder som bör vidtagas, om arbetskraft friställes i viss omfattning: »Några motåtgärder från statsmakternas sida för att häva verkningarna av en måttlig konjunkturdämpning böra därför i regel icke komma i fråga. Denna ståndpunkt innebär å andra sidan icke, det måste klart sägas ifrån, att statsmakterna skulle vara överksamma gentemot tendenser till arbetslöshet. Visserligen böra särskilda stödåtgärder icke från det allmännas sida vidtagas i fråga om näringsgrenar eller företag, som utsätts för dylika avmattningstendenser. Men det anförda betraktelsesättet förutsätter i stället, att en aktiv arbetsmarknadspolitik bedrivs som främjar en överflyttning av ledigbliven arbetskraft till sådana områden av produktionslivet, där arbetskraftsbrist är rådande.»

Det förefaller, herr talman, som om det betraktelsesätt, som ligger till grund för den nu föreliggande propositionen, inte överensstämmer med vad statsrådet

Ang. anskaffning av vissa yllevaror för försvaret.

och chefen för finansdepartementet anfört i finansplanen rörande åtgärder vid eventuell arbetslöshet. Nu säger visserligen departementschefen i den här föreliggande propositionen att det är uppenbart »att icke varje sysselsättningskris inom industrien bör föranleda statliga stödåtgärder», och han fortsätter: »En partiell nedgång av sysselsättningen inom ett visst verksamhetsområde, som kan medverka till ökad tillgång på arbetskraft inom betydelsefulla industrigrenar där arbetskraftsbrist nu råder, står icke i strid med vår nuvarande ekonomiska politik.» Men nu menar departementschefen att en akut kris inträtt inom textilindustrien, en kris som han bedömer vara kortvarig, och då anser han att åtgärder inom denna industri är motiverade.

Det kan dock medföra vissa betänkliga konsekvenser att en industri, så fort svårigheter uppträder, vänder sig till statsmakterna och får stödåtgärder till stånd. Det gäller i dag textilindustrien, det kan i morgon gälla industrier inom andra branscher. Då kan statsmakterna nog få svårigheter att tillgodose de krav som man reser därifrån.

Nu förhåller det sig emellertid på det sättet, herr talman, att munderingsanslagen i vart fall för arméns del — och jag är övertygad om att detta gäller även för marinen och flygvapnet — alltsedan kriget varit så små, att de icke har räckt till för att hålla persedelstocken uppe i tillfredsställande omfattning. Man har alltså för den dagliga tjänsten måst förbruka en del av mobiliseringsförråden. Av den anledningen är det givetvis önskvärt att man nu, när man kan köpa till gynnsamma priser, beställer så mycket yllevaror som täcker vad som är taget ur mobiliseringsförråden och det som behövs för det närmaste årets förbrukning. Det är däremot, herr talman, mera tvivelaktigt, om man skall beställa yllevaror, avsedda för fem, sex år framåt. Detta skulle medföra att industrien under denna tidsperiod icke kunde räkna med några beställningar från försvaret av textilvaror.

Jag har emellertid endast velat an-

föra dessa betänkligheter och har, herr talman, intet yrkande.

Herr BOO: Herr talman! När det engelska parlamentet för ganska kort tid sedan behandlade den textilkris, som England brottas med, föranledde detta en debatt på sammanlagt 22 timmar. Det må vara mig fjärran att här vilja ge anledning till någonting liknande, men det må också vara mig tillåtet att som gammal textilare säga några ord i detta sammanhang.

Anledningen till att jag tar till orda är den motivering, som i herr Lundgrens anförande kom fram för hans blanka reservation. Det var annars tidigare herr Wehtje, som i denna kammar i dechargedebatten om riksbanken och riksgäldskontoret den 12 mars drog in de här föreslagna textilbeställningarna i sammanhanget och framlade dem, precis som herr Lundgren har gjort i dag, som ett bevis på att regeringen inte kunde eller inte ville fullfölja den stramare ekonomiska politiken. Andra talare i samma debatt gjorde antydningar i liknande riktning.

Nu har statsutskottet i sitt ställningstagande i sak godkänt Kungl. Maj:ts framställning, och man kan säga att utskottets skrivning är välvillig. Dock skriver utskottet i ett visst sammanhang: »Att staten i detta fall träder emellan får dock icke tillmätas prejudicerande betydelse.»

Alla dessa yttranden bygger enligt min uppfattning på ett missförstånd. Man vill dra ut den konsekvensen av detta skeende, att sysselsättningskrisen inom textilindustrien är en följd av regeringens stramare ekonomiska politik. Hela herr Wehtjes uppläggning av debatten med finansministern den 12 mars bygger på denna uppfattning.

Men detta kan inte vara riktigt, och det är det jag skulle vilja påpeka. Textilkrisen, sådan den förekommer i dag, är en internationell företeelse. Den finns i Amerika, den finns i England, i Sverige och i andra stater. Det kan väl inte sägas, att herr Skölds bristande

Ang. anskaffning av vissa ylleveror för försvaret.

konsekvens i sina åtgärder skulle kunna påverka textilsysselsättningen i dessa andra länder. Textilkrisen är alltså, vill jag konstatera, en internationell företeelse, som har helt andra grunder.

I England, där det dock under sista året drivits en ekonomisk politik, sådan som herr Wehtjes parti önskar sig, är arbetslöshetssiffran i textildistriktet Lancashire uppe i 70 000, och man befarar att komma upp i någonting mellan 100 000 och 200 000.

Nu skulle någon kunna säga, att den svenska textilarbetslösheten ändå kan vara ett resultat av vår regerings åtstramningspolitik, men i så fall ber jag att vederbörande här redovisar de fakta han bygger på. Var finns sambandet mellan den ekonomiska politiken och den textilkris vi upplever här i landet i dag?

I ett väsentligt avseende kan man dock säga att regeringens handlande haft sin stora del i textilindustriens nuvarande svårigheter, men detta ligger helt på det handelspolitiska området. Jag skall i korthet recapitulera.

Som ett led i den europeiska handelns liberalisering genomförde Sverige under senare delen av 1950 en frilistning upp till 75 procent. Häri ingick textilvarorna. Just vid denna tid satte upprustningen på grund av Koreakrisen in på allvar. Råvarupriserna steg våldsamt. I vårt land blev det stora hamstringsköp och en spekulationsartad import.

Frilistningen upphävdes delvis för textilvarorna redan i början av april 1951, men då var olyckan redan skedd. Vi hade fått en import av textilvaror, som var våldsamt mycket större än under motsvarande tid de närmast föregående åren. Efter april 1951 har importen minskat, men så stor var importen dessförinnan, att importöverskottet för 1951 vid årets utgång, jämfört med de föregående åren, motsvarade 10 procent av den svenska textilindustriens årsproduktion. Här ligger alltså enligt min mening den huvudsakliga förklaringen till textilindustriens svåra läge i dag.

På grund av prisstegringen och där-

med sammanhängande psykologiskt betingat köpmotstånd, dessa föregående hamstringsköp med därav följande sprängfyllda lager har vår hemmamarknadsindustri stannat upp. Hittills har detta resulterat i att 4 000 arbetare berörts av inskränkningar. Enligt Textilindustriförbundets undersökningar väntar man att siffran skall kunna gå upp till 8 000.

Det låter då säga sig, att man skall vara konsekvent och kräva att regeringen i ett sådant läge bara skall låta det basa. Men så kan inte de tusentals textilarbetare resonera, som antingen redan är berörda eller nu lever i fruktan för att bli indragna i krisen. De herrar, som vill rekommendera den metoden, kan resa ned till textilorterna kring Borås och annorstädes, där man lider under korttidsarbete och driftsinskränkningar, och predika sin tro på detta läkemedel, så får de se vad svaret blir från såväl arbetare som arbetsgivare.

Jag skulle för min del vilja hävda, att det är regeringens skyldighet att ingripa och ställa till rätta om det på något sätt är möjligt. Jag grundar denna uppfattning på det faktum att textilindustrien inte är någon överdimensionerad industri för vårt lands behov. Den tillgodoser endast 80 procent av landets förbrukning. Bör vi inte, skulle jag vilja fråga, ha en textilindustri med en så pass stor tillverkning, att det täcker vårt eget behov bland annat ur beredskapsynpunkt?

Textilindustrien vill inte och får inte bli en drivhusindustri. Den är det inte heller. Den har för närvarande genom våra tullars konstruktion över huvud taget inget tullskydd, utan ligger nästan helt oskyddad för all konkurrens, såväl lojal som illojal. På den punkten borde ske en omläggning, men det är ändå inte en sådan som skulle lösa dagens problem. Det är nämligen inte väsentligen en priskonkurrens som har skapat den förevarande krisen, utan en både konsument- och försäljarspekulation i de stegrade priserna. Men om det nu genom myndigheternas handelspolitiska åtgärder, vilka tillkommit i en tid av

Ang. anskaffning av vissa yllevaror för försvaret.

särskilt ogynnsamma förhållanden, skapats en situation som industrien själv och dess anställda inte har någon del i, då är det väl inte orimligt att staten söker ge ett handtag genom nu aktuella beställningar.

Med detta konstaterande vill jag inte ha gjort någon egentlig invändning mot den liberalisering av den europeiska handeln, som vårt land medverkat i. Men handeln måste, åtminstone i den konjunktur vi upplever i dag, styras med fast hand från regeringshåll, och det är med den motiveringen som jag även kan tillstyrka de här föreslagna åtgärderna.

Jag ber, herr talman, med hänvisning till vad jag sagt, att få yrka bifall till propositionen.

Herr AHLBERG: Herr talman! Det råder väl inom kammaren inte mer än en mening om att det viktigaste problemet vi har att brottas med är att uppnå ett stabilt penningvärde och få bukt med inflationen och inflationsrisken. Jag tror också, att man är i så måtto enig, att det inte är möjligt att åstadkomma detta med mindre än att man kan uppnå bättre balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Detta är säkerligen en oefftergivlig förutsättning för att man skall uppnå ett stabilt penningvärde.

Det är därför riktigt och konsekvent att man säger, att de åtgärder, som vidtages i syfte att begränsa investeringarna genom krympt kreditvolym, som skall medföra att företagsamheten minskar, skall ha till effekt att arbetskraft blir över på något område. Man skall då se till, att denna överföres till andra områden, och inte handla i strid mot själva tanken genom att ordna så, att industrien temporärt kan arbeta med fler arbetare än vad som betingas av de yttre omständigheterna. Det är då fråga om huruvida den beställning, som vi nu har att ta ställning till, strider emot dessa i mitt tycke fundamentala principer.

Här har i mitt tycke med rätta påpekats att de besvär, som textilindustrien drabbats av, inte har något samband med de åtgärder, som regeringen vidta-

git; de är inte konsekvenser av något regeringens ingripande utan beroende av andra omständigheter. Jag håller med om det. Någon skillnad bör emellertid inte göras mellan en arbetsinskränkning, som föranledes av åtgärder, vidtagna av regeringen, eller som uppkommer på grund av internationella omständigheter, en ökad konkurrens utifrån. I båda fallen gäller det att se till att den arbetskraft som blir över föres över till andra områden, där den kan komma till nytta, och att man alltså kan minska luckan mellan den arbetskraft, som finns, och den arbetskraft, som man har behov av. Jag är med hänsyn till detta mycket tillfredsställd med att utskottet har på sätt som skett i utlåtandet understrukit, att det inte får tillmätas någon prejudicerande betydelse, om nu textilindustrien ges denna beställning, även om att utskottet uttalar, att man inte skall vidta åtgärder, som hindrar att arbetskraft överföres till andra områden.

När jag sagt detta, herr talman, vill jag tillägga, att jag anser att undantag från detta generella resonemang kan och bör göras, om det föreligger tillräckligt starka motiv härför. Och jag anser att så är fallet när det gäller textilindustrien, och den beställning, som vi här skall besluta om, är därmed försvarad. Skälen för detta har redan tidigare utvecklats till en del. Jag vill bara fästa uppmärksamheten vid en omständighet, som inte kommit att omnämnas i utskottet eller i de handlingar, som kammarens ledamöter har till sitt förfogande, och det är att textilindustrien i vårt land numera har nått så pass långt i rationalisering och maskinisering, att antalet arbetare inte på något sätt korrekter återger effekten inom industrien. Maskineringen har lett till att effekten per arbetstimme ökats högst avsevärt, men också fört med sig att en del arbetare med speciella yrkes- och tekniska insikter är nödvändiga om industrien skall kunna drivas på ett riktigt sätt.

Om nu en temporär inskränkning skulle drabba denna industri och leda till — vilkest eljest vore önskvärt — att arbetskraft föres över till andra områ-

Ang. anskaffning av vissa ylleveror för försvaret.

den och industrien därefter blev i tillfälle att producera i normal omfattning, torde textilindustrin komma att beredas betydande svårigheter just på grund av svårigheten att snabbt träna upp den arbetskraft som erfordras för att sköta de komplicerade och tekniskt sett mycket utvecklade resurser, varöver textilindustrin förfogar. Det är därför en åtgärd på längre sikt, som är klok och riktig enligt mitt bedömande, att man, eftersom det här gäller en temporär påfrestning, vidtar åtgärder som inte skingrar den kvalificerade arbetskraften och leder den över till andra områden.

Här föreligger således, herr talman, såvitt jag kan bedöma, en serie speciella omständigheter, som utgör tillräckliga motiv för att man skall frångå en eljest klar och riktig linje, uttalad av regeringen i vagare ord, framförd här och understruken av herr Wehtje, som inte haft tillfälle att yttra sig med anledning av vad som senast påpekats. Jag anser att herr Wehtje gav en riktig bild av vad som borde ske och kan icke finna att det finns någon motsättning mellan hans resonemang och det som föres inom alla kretsar, där man på allvar söker tränga in i problemet hur man skall bemästra inflationen och uppnå ett stabilt penningvärde. Han har ingalunda yttrat sig på sådant sätt, att man av det kunde sluta sig till att han skulle önska arbetslöshet inom vare sig denna eller någon annan industri. Vad han understrukit är endast att det gäller att inte förhindra den övergång av ledig arbetskraft från ett område till ett annat, som erfordras att skapa balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

Herr talman! Jag ber härmed att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr BOO: Herr talman! Herr Ahlberg förde delvis över problemet på ett annat område, som jag redan något var inne på i mitt förra anförande.

Både herr Wehtje, som jag tidigare refererat, och herr Lundgren har velat se ett direkt samband mellan regeringens ekonomiska politik och kris-

situationen inom textilindustrin. Men såvitt jag fattade herr Ahlberg rätt, gick han något längre än dessa båda herrar. Han sade, att även om det är riktigt, att svårigheterna inom textilindustrin uppstått på grund av handelspolitiken, så bör vi ändå här i vårt handlande följa samma principer, som om krisen uppstått på annat sätt, och icke vidtaga statliga stödåtgärder, åtminstone inte av sådan art, att de kan åberopas som motiv för liknande beslut i framtiden.

Herr Ahlberg sade, att han önskade få till stånd en anpassning genom överflyttning av arbetskraft. Om herr Ahlberg kände till förhållandena, skulle han veta att flera tusen textilarbetare redan har flyttat över till andra industrier. Men en dylik överflyttning av arbetskraft är inte något lätt problem. Kvar står familjeförsörjare, egnahemsägare och den kvinnliga arbetskraft, som sysselsättes i denna industri och som, då den ju är bunden vid familjerna, inte gärna kan överflyttas till andra orter.

Man riskerar här ett arbetslöshetsproblem, som kan komma att kosta staten åtskilligt med pengar. Detta är en sida av saken som vi även måste beakta. Vi är redan i den situationen i boråstrakten, att vi har måst sätta i gång beredskapsarbeten, där närmare ett hundratal familjeförsörjare och andra, som inte kan överflyttas till andra orter, sysselsättes med vägarbete. Om krisen fortsätter på samma sätt som den tycks utveckla sig, kommer det att bli nödvändigt att hänvisa ännu flera arbetslösa till beredskapsarbeten.

Jag är fullt medveten om att arbetsmarknaden måste anpassas till rådande förhållanden. Men kan det verkligen vara riktigt att vi i ett läge, där vi huvudsakligen på grund av den alltför stora importen fått en lagerhållning, som motsvarar tre månaders produktion och som ligger hindrande i vägen för sysselsättningen inom textilindustrin, inte skall göra något för att komma igenom denna situation? Det kapital och de resurser, som finns nedlagda i textilindustrin, skall väl inte ligga där outnyttjade. Det kan icke vara någon mening i

Ang. dyrtidstillägg å barnbidrag till föräldralösa barn m. m.

att nu överflytta arbetskraft från textilindustrien till exportindustrien för att kanske nästa år, om det blir en kris inom exportindustrien, behöva flytta tillbaka arbetskraften till textilindustrien igen. Det måste väl ändå vara kontinuitet och konsekvens även i förflyttningen av arbetskraft.

Herr LUNDGREN: Herr talman! Om jag fattar den föregående talaren rätt i hans första anförande, menade han att staten skulle ingripa, så snart det uppstod några svårigheter för industrien. Det kan vara intressant att i detta sammanhang erinra om att statens möjligheter härvidlag är, såvitt jag förstår, mycket begränsade. Genom det anslag, som nu beviljas på 49 miljoner kronor, fyller man mobiliseringsförråden och sörjer för förbrukningen under 6 å 7 år. Denna stora beställning motsvarar för textilindustrien en månads sysselsättning, under förutsättning att hela denna industri skulle arbeta för försvarets räkning. Det är alltså förhållandevis litet, som denna stora beställning ändock innebär.

Herr NÄSGÅRD: Herr talman! Jag förstår mycket väl att herr Boo här velat framföra sina synpunkter med hänsyn till hans intresse för den industri, som det är fråga om.

Jag måste framhålla, att utskottet nog hyst en viss tveksamhet innan det tillstyrkte detta mycket betydande anslag, och om man har läst propositionen rätt, så finner man att denna tveksamhet varit tydlig också hos Kungl. Maj:t. Vi har skrivit utlåtandet i nära anslutning till departementschefens anförande. När utskottet skriver, att det är uppenbart, »att icke varje sysselsättningskris inom industrien bör föranleda statliga stödåtgärder», understryker det därmed vad departementschefen har sagt.

Det avgörande har varit, att det anses att den rådande krisen inom ylleindustrien skall vara av relativt kort varaktighet. Då är det precis så, som

herr Boo framhållit, att man inte bör förstöra möjligheterna för den fortsatta produktionen. Under de förhållandena har utskottet varit med om att tillstyrka förslaget.

Vad herr Lundgren beträffar vill jag säga till honom, att när frågan behandlades på avdelningen — vi hade ju föredragningar och hörde oss för ganska noga om läget — satt på avdelningen en mycket representativ företrädare för högern, som aktivt deltog i utformandet av utlåtandet. Jag tycker nog att herr Lundgren kan känna sig ganska nöjd.

Eftersom ingen har yrkat avslag kanske det kunde ha varit onödigt att säga något från utskottets sida, men jag har i alla fall velat anföra dessa synpunkter.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 66, i anledning av väckt motion om anslag till Förenta Nationernas informationskontor i Köpenhamn för distribution till den svenska riksdagens ledamöter av en speciell upplaga av dess skrift »Nytt från NF:s arbetsfält»;

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag;

nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rörelsekapital å Aktiebolaget Vin- & spritcentralen; samt nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridandet av vissa kostnader från anslaget till Kostnader för årlig taxering.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Ang. dyrtidstillägg å barnbidrag till föräldralösa barn m. m.

Föredrogos ånyo sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående

Ang. dyrtidstillägg å barnbidrag till föräldralösa barn m. m.

dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 8 februari 1952 dagtecknad proposition, nr 70, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn;

dels ock till Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 300 000 kronor.

I det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget var 1 § så lydande:

Å särskilt barnbidrag, som avses i 5 § lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, skall dyrtidstillägg utgå med 35 kronor för envar av månaderna maj, augusti och december 1952.

Å särskilt barnbidrag enligt 6 § nämnda lag skall dyrtidstillägg utgå med 20 kronor för vardera av månaderna maj och augusti 1952 samt 30 kronor för december 1952.

I anledning av propositionen hade väckts två motioner, nämligen motionen nr 376 i första kammaren av herr *Söderquist* och herr *Andersson, Axel*, samt motionen nr 499 i andra kammaren av fröken *Vinge* m. fl. I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 70 måtte för sin del besluta, att dyrtidstillägget för 1952 å de särskilda barnbidrag, som avsåges i 5 § lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, skulle utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit utgå med 35 kronor även för september 1952;

att riksdagen till Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. måtte för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 334 000 kronor;

samt att riksdagen i övrigt måtte beakta i motionerna framförda synpunkter.

Propositionen och motionerna hade hänvisats, såvitt de angingo anvisande av anslag under femte huvudtiteln, till statsutskottet samt i övrigt till behandling av lagutskott, varefter de i den senare delen tilldelats andra lagutskottet. Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet hade propositionen och motionerna hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott, vilket utskott i det nu föreliggande utlåtandet av angivna orsaker hemställt,

A. att riksdagen måtte med avslag å motionerna I: 376 och II: 499, såvitt de avsåge förevarande lagförslag, antaga det genom propositionen framlagda förslaget till lag angående dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn;

B. att riksdagen måtte med avslag å motionerna I: 376 och II: 499, såvitt de avsåge förevarande anslag, till Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 300 000 kronor;

C. att motionerna I: 376 och II: 499, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet förut i utlåtandet anfört och hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade anförts av herrar *Boman* i Kieryd, *Wahlund* och *Jacobsson* i Igelsbo, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa,

A. att riksdagen — med förklaring att riksdagen med bifall till motionerna I: 376 och II: 499, såvitt de avsåge ifrågavarande lagförslag, funnit viss ändring böra vidtagas i det genom propositionen framlagda lagförslaget — måtte för sin del antaga i reservationen infört förslag till lag angående dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn;

Ang. dyrtidstillägg å barnbidrag till föräldralösa barn m. m.

B. att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 376 och II: 499, såvitt de avsåge förevarande anslag, till Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 334 000 kronor;

C. att motionerna I: 376 och II: 499, i den mån de icke besvarats genom vad reservanterna förut anfört och hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Det av reservanterna framlagda lagförslaget innebar den ändring i Kungl. Maj:ts förslag, att dyrtidstillägg för föräldralösa och med dem jämställda barn skulle utgå, utöver vad som föreslagits i propositionen, med 35 kronor jämväl under september månad 1952.

Herr SÖDERQUIST: Herr talman! I den föreliggande propositionen har Kungl. Maj:t föreslagit dyrtidstillägg under år 1952 på de särskilda barnbidrag, som utgår enligt lagen den 26 juli 1947 om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn. Bidragen utgår för närvarande med högst 420 kronor per år till föräldralösa och med dem jämställda barn samt med högst 250 kronor till barn till änkor och invaliders m. fl. I propositionen föreslås, att med hänsyn till penningvärdets fall en höjning av dessa bidrag skall ske med 105 kronor för den förstnämnda gruppen, d. v. s. föräldralösa barn, och med 70 kronor för den senare gruppen. Det betyder 25 procent förhöjning för den förra gruppen och 28 procent för den senare.

Pensionspristalet, som reglerar folkpensionernas indextillägg och som pensionsstyrelsen haft till riktpunkt vid utarbetandet av det framlagda förslaget till dyrtidstillägg på dessa barnbidrag, har nu uppnått siffran 133 och väntas sannolikt komma att stiga till omkring 135 under detta år. Härav framgår, att de av Kungl. Maj:t föreslagna dyrtidstilläggen icke kommer att ge full kompensation för penningvärdets fall. Kungl. Maj:ts förslag har dessutom ut-

formats på sådant sätt att det, som jag redan nämnt, kommer att medföra procentuellt större tillägg för den ena gruppen än för den andra. Det egendomliga inträffar, att den grupp, som måhända kan tyckas vara i största behov av att få ordentlig kompensation, nämligen de föräldralösa barnen, procentuellt kommer att få den lägre kompensationen.

I den väckta motionen hemställes, att ett något förhöjt dyrtidstillägg skall utgå till de föräldralösa barnen, som vi anser hava synnerligt stort behov härav. Utskottet har behandlat motionen mycket välvilligt så till vida, att det icke haft någon erinran att göra mot motionärernas uppfattning, att denna grupp är i särskilt stort behov av kompensation. Utskottet finner det visserligen inte alldeles uppenbart, att de föräldralösa barnen har det värre än invaliders och änkors barn, Jag medger att man kan diskutera den saken. Men utskottet bestrider i varje fall icke att behovet är stort.

Utskottet finner det emellertid en aning egendomligt, att motionärerna föreslagit en ökning för den ena gruppen och inte för den andra. Att vi gjort så beror på, att den i propositionen föreslagna kompensationen är lägre för den ena gruppen än för den andra.

Jag tycker mig mellan raderna i utskottets uttalande kunna läsa ut, att utskottet menar, att om man inte kan få allt, så bör man inte ha någonting alls. En dylik uppfattning förefaller mig inte kunna vara tillräckligt skäl för utskottets avslagsyrkande. Riksdagen bör, synes det mig, rimligen kunna bevilja den förhöjning, som vi föreslagit, låt vara att den skulle bli tre enheter högre än vad som föreslås för den andra gruppen. Faktum är ju, att pensionspristalet redan har stigit så kraftigt, att det motiverar ett högre bidrag för båda grupperna än vad Kungl. Maj:t begär.

Ett bifall till motionen kan inte heller på något sätt komma att föregripa den pågående utredningen om dyrtidskompensation på sådana här bidrag i allmänhet. Det är ju här fråga om ett fixt tillägg och icke om indexberäkning.

Ang. dyrtidstillägg å barnbidrag till föräldralösa barn m. m.

Vi binder oss heller inte på något sätt för vad som kan anses vara rimligt till ett kommande år, och det gäller inte heller att höja barnbidragen såsom sådana vare sig för den ena eller andra gruppen. Vad det här är fråga om är bara att i görligaste mån söka ge dessa människor kompensation för penningvärdets fall.

Ett bifall till motionärernas förslag behöver vidare inte, efter vad jag inhämtat, medföra några tekniska svårigheter, i varje fall inte av någon större storleksordning. I motionen föreslås, att ett månadstillägg skall utgå utöver vad som är tänkt enligt propositionen. Detta extra månadstillägg kan, har det sagts mig, utbetalas utan att det kommer att vålla större besvärligheter för den myndighet, som har hand om den saken. Ett bifall till motionen kommer inte heller, jag upprepar det, att föregripa den utredning, som pågår och vars resultat vi hoppas skall föreligga i så god tid, att ett slutgiltigt förslag kan föreläggas för nästa års riksdag.

Jag kan, herr talman, inte finna att utskottets motivering är så stark, att jag behöver avstå från att yrka bifall till den reservation, som finns fogad till utlåtandet. Skillnaden mellan reservationen och motionen är icke heller så stor, att motionärerna utöver vad som sagts om tillfällig förhöjning av barnbidragen till föräldralösa barn har gjort ett uttalande, som skulle kunna tydas som en rekommendation av indexberäkningen på sådana tillägg, som det här gäller.

Jag yrkar, herr talman, bifall till reservationen.

Herr WAHLUND: Herr talman! Efter herr Söderquists anförande har jag inte så mycket att tillägga. Jag är reservant, men befinner mig i den säregna situationen, att jag i stort sett kan godta de premisser som varit vägledande för utskottet. Jag tänker då både på utskottsbehandlingen och på vad som kommit till uttryck i det utlåtande, som utskottet avgivit. Jag kan dock icke dra samma konklusioner som utskottet.

Man var under diskussionen i utskot-

tet mycket positivt inställd till barnfamiljerna, och samma positiva inställning kom även till uttryck i ett utlåtande från andra lagutskottet för några veckor sedan. Men, säger utskottet, att »öka tillägget upp till 35 procent allenast för den ena gruppen av ifrågavarande barn, nämligen de föräldralösa och med dem jämställda, anser utskottet ur rättvisesynpunkt mindre tillfredsställande. Behovet av kompensation för stegrade levnadskostnader torde vara minst lika stort, när det gäller bidrag för änkors och invaliders m. fl. barn.»

De ärade utskottsledamöterna vet mycket väl, att om frågan hade ställts huruvida vi också skulle öka kompensationen till änkors och invaliders barn, skulle jag icke ha stått som reservant.

Utskottet har här kommit in på frågan om avvägningen av storleken av barnbidragen till olika grupper. Även jag vill föra denna sak på tal och jag vill då inkludera även de allmänna barnbidragen.

Man kan visserligen säga att de allmänna barnbidragen utgår till alla och inte bara till dem, som befinner sig i de lägsta inkomstklasserna och att de på så sätt ej är jämförliga med de särskilda barnbidragen. Vi vet emellertid att det ju faktiskt är så, att högre upp i inkomstklasserna barnbidragen utgör ett slags form av skattelindring för medborgarna. När barnbidragen infördes, avskaffade man nämligen ortsavdragen för barn inom beskattningen. Jag skall här tillåta mig att helt kort beröra denna fråga.

Jag tog mig för fyra år sedan före att göra en liten undersökning av konsumtionsförhållandena inom barnfamiljer av olika storlek för att få fram hur levnadsstandarden förändras när barnantalet stiger. Jag kom då till det resultatet, att en familj med en inkomst av 4 000 kronor men utan barn har samma levnadsstandard som en fyrabarnsfamilj med 6 960 kronor. Om barnbidragen medräknas i budgetsumman för respektive familjer blev beloppet för nollbarnsfamiljen 4 000 kronor och för fyrabarnsfamiljen 8 000 kronor.

Ang. dyrtidstillägg å barnbidrag till föräldralösa barn m. m.

Om jag sedan ser på beskattningen, så visar det sig att fyrabarnsfamiljen belalar 6,3 procent av budgetsumman i skatt, medan nollbarnsfamiljen endast betalar 3,2 procent i skatt. Fyrabarnsfamiljen har alltså vid samma levnadsstandard dubbelt så högt skattetryck som nollbarnsfamiljen. Det råder således även trots barnbidragen en uppenbar ojämnhet i beskattningen för familjer efter försörjningsbördan.

Men det väsentliga i detta sammanhang, herr talman, är att se på förhållandena bland de familjer som har det ekonomiskt dåligt ställt. Om vi tar en änka med barn och låg inkomst och jämför henne med en änklingsfamilj med barn och samma låga inkomst, kan jag inte förstå att man på något sätt kan anse att änkan skulle ha det sämre. Det skulle ju innebära en undervärdering av moderns betydelse för barnen. Om vi tar en barnfamilj med samma låga inkomst men där både man och hustru lever, så är det klart, att den familjens ställning måste vara sämre än änkans, eftersom ju försörjningsbördan är större då inte bara en utan två vuxna skall ha sitt uppehälle. Barnfamiljen med man och hustru i livet borde vid *samma inkomst* ha lika stort barnbidrag som änkan med barn.

Jag är alltså glad över att utskottet har tagit upp frågan om avvägning av barnbidragens storlek mellan olika grupper. Jag betraktar för min del systemet med barnbidrag som något som befinner sig i sin början och som så småningom, och jag hoppas snart, skall bli utvidgat och har därför kunnat till nöds acceptera, att det i början kan förekomma ojämnheter.

Det är av denna anledning som jag — även om jag tagit ett visst intryck av vad utskottsmajoriteten framhållit — dock ansett mig böra avge reservation.

Jag ber alltså, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr NORMAN: Herr talman! Denna fråga ligger till på det sättet, att änkepengskommittén håller på med en

undersökning om hur stora de särskilda barnbidragen i fortsättningen lämpligen skall bli och hur man skall konstruera dem för att deras realvärde i framtiden skall bibehållas. Kommittén har inte hunnit bli färdig med sin utredning i sådan tid att förslag kunnat framläggas för denna riksdag, och Kungl. Maj:t har då ansett det behöfligt att föreslå ett provisorium. Vad som begäres i propositionen skall således bara gälla ett år; sedan räknar vi med att få fram ett mera definitivt förslag.

I det läget har utskottet tillstyrkt propositionen och uttalat sin glädje över att någonting blir gjort för bättre omvårdnad av dessa kategorier barn.

Nu hade herr Söderquist inte blivit övertygad av utskottets motivering om att dess ståndpunkt var den riktiga, utan yrkade bifall till reservationen, som i stort följer hans motion. Jag kan ju personligen säga, att jag inte blev övertygad av herr Söderquists motivering för det yrkande han ställde!

Det är klart att man kan diskutera, för vilken kategori som det största behovet föreligger. Herr Söderquist är ganska övertygad om att behovet är störst för de föräldralösa barnen, medan utskottets majoritet närmast lutar åt den uppfattningen att det är änkers och invaliders barn som får den största hjälpen av en sådan här dyrtidskompensation.

Herr Söderquist menar att det inte är rättvist, när kompensationen blir 25 procent för den ena gruppen och 28 för den andra. Han föreslår i stället en kompensation av 33 procent för den förra gruppen och bibehåller 28 procent för den andra, men det kan ju inte heller bli så rättvist!

Herr Wahlund har här understrukt behovet av hjälp, och utskottsmajoriteten delade nog med sitt hjärta hans uppfattning, men vi är närmast inställda på att det mest ömmande behovet gäller änkers och invaliders barn. Vi har resonerat som så att de 35 kronor, som det här gäller att avgöra om de föräldralösa barnen skall få mer eller mindre, inte kom-

Ang. dyrtidstillägg å barnbidrag till föräldralösa barn m. m.

mer att betyda något nämnvärt för deras standard. Dessa barn är — och blir — omhändertagna på ett eller annat sätt, oberoende av om de får någon dyrtidskompensation eller inte. Men i fråga om fattiga änkors barn skulle en liten slant i ökad kompensation ha stor betydelse.

Skulle man utvidga dyrtidskompensationen till att, utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, gälla också änkors och invaliders barn, bleve dock kostnadsökningen betydande, och utskottet har därför inte vågat sig på att föreslå den utvidgningen. Kostnadssumman är så stor, att vi har ansett att frågan måste bedömas i samband med uppgörandet av hela budgeten. Under sådana förhållanden har vi stannat för att tillstyrka propositionen, och jag tror inte att vi på det viset har begått någon särskild orättvisa.

Däremot tror jag att det skulle uppfattas som en verklig orättvisa av änkor och invalider med små möjligheter att försörja sina barn, om de föräldralösa barnen nu skulle få dubbelt så stor dyrtidskompensation som deras egna; vi hörde ju av herr Söderquist att kompensationen för änkors och invaliders barn föreslagits bli 70 kronor och för föräldralösa barn 105 kronor, medan herr Söderquist vill ge de föräldralösa barnen 140 kronor, alltså precis dubbelt så stor kompensation. Jag är övertygad om att den kategori, som inte får något utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, skulle känna sig verkligt missgynnad om herr Söderquists förslag bleve bifallet. De som har värdnaden om de föräldralösa barnen — ofta är det ju det allmänna — är ganska säkert glada för den kompensation som här ges i avvaktan på den slutliga regleringen av frågan.

Från dessa synpunkter hemställer jag om bifall till utskottets förslag.

Herr SÖDERQUIST: Herr talman! Herr Norman är så mild i tonfallen i dag, att det är rätt svårt att ta i mera kraftigt mot honom, och det tänker jag inte heller göra.

Han räknar emellertid inte alldeles riktigt, när han talar om orättvisan i att den ena kategorien skulle få, som han

säger, dubbelt så stor kompensation som den andra; de föräldralösa barnen har ju större bidrag än den andra gruppen. Och lagstiftarna, som gav de föräldralösa barnen så mycket mer än de andra, hade väl den uppfattningen som jag delar, att det är värre för de föräldralösa barnen än för änkornas och invalidernas. Kungl. Maj:t, som nu har föreslagit 70 kronor för den ena kategorien och 105 för den andra, tycks ha samma mening. Såvitt jag kan förstå delar också utskottet den uppfattningen.

Vad jag sagt i mitt anförande och vad vi gjort gällande i motionen är, att när man skall kompensera för penningvärdets fall bör det rimligen ske procentuellt lika, såvitt det är möjligt. Nu påpekar herr Norman, att det inte blir mycket större rättvisa om man väljer procenttalen 33 och 28 i stället för procenttalen 28 och 25, och det är kanske riktigt, som han ser saken. Anledningen till att vi föreslagit de högre procenttalen är emellertid, att pensionspristalet stigit under tiden sedan propositionens förslag gjordes upp, och att vi anser, att de föräldralösa har det särskilt svårt. Och jag kan nämna, som jag gjorde redan i mitt förra yttrande, att pensionspristalet hotar att bli ännu högre — med säkerhet blir det i år minst en höjning till 135.

Jag tror att jag kan få lov att vidhålla mitt yrkande.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågasvarande utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som inefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han uprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Wahlund* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Ang. särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.

Den, som bifaller vad sammansatta stats- och andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Vid förnyad föredragning av sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskild skatt å vissa exportavgifter avseende år 1952, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I detta betänkande hade utskottet hemställt,

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 67, antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om särskild skatt å vissa exportavgifter avseende år 1952;

2) förordning om rätt att vid taxering till inkomst njuta avdrag för vissa exportavgifter avseende år 1952, m. m.;

3) förordning om särskild skatt å vissa exportavgifter avseende fjärde kvartalet 1951; samt

4) förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för vissa exportavgifter avseende fjärde kvartalet 1951, m. m.; ävensom

B) att de likalydande motionerna I: 377 av herr Ernst Hjalmar Nilsson m. fl. och II: 498 av herr Andersson i Alfredshem m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I berörda motioner hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att företaga sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för vissa exportavgifter avseende år 1952 m. m. och Kungl. Maj:ts förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för vissa exportavgifter avseende fjärde kvartalet 1951 m. m., att företagen icke skulle äga rätt att under återbetalningsåret från det återbetalade beloppet verkställa avdrag för värdeminskning eller underskott på förvärvskälla och att hela beloppet sålunda skulle såsom nettointäkt bli föremål för kommunal beskattning.

Herr NILSSON, ERNST HJALMAR: Herr talman! I denna fråga har bevillningsutskottet tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag till förordning om särskild skatt på vissa exportavgifter.

Propositionen hänvisar till att mellan staten och företagen inom skogsindustrin träffats en överenskommelse om att vid export under år 1952 av vissa skogsindustriprodukter skall inbetalas exportavgifter till riksgäldskontoret. Av de sålunda influtna avgifterna skall 34 procent tillföras särskilda fonder och resten återbetalas till företagen från och med år 1959, *men kan Kungl. Maj:t medgiva tidigare utbetalning vid viktiga konjunkturen med sysselsättnings- och avsättningsvårigheter inom förevarande industrier.*

Av de återstående 66 procenten skall staten enligt propositionen och utskottets förslag äga rätt att uppbära statlig skatt med 40 procent. Den kommunala beskattningen skall däremot ske först i samband med den framtida utbetalning-

Ang. särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.

en av medlen till företagen och skall hos mottagaren upptagas såsom intäkt av rörelse vid taxering enligt kommunal-skattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt för det beskattningsår, då medlen kommit honom till godo.

Utskottet hänvisar i sin motivering till att den tidigare inbetalningen av den statliga skatten ingår som ett led i statens finanspolitik, för vilken redogörelse lämnats i propositionen nr 220 vid 1951 års riksdag och i årets statsverksproposition.

Eftersom jag tillsammans med flera av kammarens ledamöter väckt en motion i denna fråga skall jag först klargöra, att vi inte har någon erinran att göra mot de i propositionen nr 220 uppdragna riktlinjerna för den ekonomiska politiken eller den avsättning, som sker till särskilda fonder och stiftelser, eller att den statliga skatten uttages omedelbart.

Vad vi i motionen anfört är att det finns stor risk och till och med stor sannolikhet för att när dessa medel en gång skall utbetalas till företagen och de upptas som intäkt av rörelse, så skall kommunerna icke erhålla någon kommunalskatt. Med den fria avskrivningsrätten torde det inte finnas någon större svårighet för industrierna att skapa erforderliga avskrivningsobjekt.

Utskottet har vid behandlingen av motionen icke heller kunnat jäva detta antagande, utan framhåller att utskottet finner de av motionärerna framförda synpunkterna i och för sig beaktansvärda.

Enligt överenskommelsen kan de avsätta medlen utbetalas tidigare vid vika konjunkturen med sysselsättnings- och avsättningssvårigheter. Om så sker föreligger ännu större möjligheter att kommunerna icke får någon skatt av dessa övervinster. Även om de då utbetalade medlen i någon mån kan skapa viss sysselsättning åt de vid industrien anställda, får kommunerna ingenting av medlen. Men jag har även funderat över hur och på vad sätt dessa fonderade exportavgifter, om de utbetalas vid en lågkonjunktur, skall användas. Skall de ge

företagen möjlighet att köra industrien och lagra sin massa och sina trävaror? Eller skall de ge industrien möjlighet till skapande av andra arbetstillfällen? Tanken bakom uppgörelsen är nog riktig, men hur det kommer att ställa sig i verkligheten är mera ovisst.

Den erfarenhet som kommunerna har vid en lågkonjunktur är att det blir kommunerna, som i första hand får bära den tyngsta bördan. Men till detta återkommer jag något senare.

För att i någon mån bevisa att de farhågor, som vi anfört i motionen, kan vara välgrundade har vi gjort en undersökning om bolagens antal skatte-kronor under ett tjugotal år inom en typisk skogsindustrikommun. Inom denna kommun finns fyra bolag, som driver sulfit- och sulfatfabriker och sågverk, och de är intressanta siffror man får fram, när man ser deras inkomstskatte-kronor. Jag vill nämna att fastighets-skatten icke är medräknad i dessa siffror.

År 1930 redovisade endast två av dessa fyra bolag någon inkomstskatt, vilken uppgick till sammanlagt 2 600 skatte-kronor. År 1933 redovisade inte något av bolagen någon inkomstskatt. Visserligen hade vi detta år en typisk lågkonjunktur, och detta förhållande kan därför vara ganska naturligt, men om jag tar ett år som 1939, då vi hade en högkonjunktur här i landet, visar det sig att icke heller då något av dessa fyra bolag redovisade någon inkomstskatt, utan de hade endast den ordinarie fastighetsskatten. Under åren från 1930 till 1945 redovisas det högsta antalet inkomstskatte-kronor inom denna kommun år 1937, då det redovisades 19 000 inkomstskatte-kronor. Åren efter kriget — om vi tar år 1945 — redovisade två av bolagen 65 inkomstskatte-kronor, vilket vid en utdebitering av 10 kronor gör 650 kronor, och år 1946, när ändå konjunkturen hade vänt sig, redovisade fortfarande endast två bolag 64 inkomstskatte-kronor.

Dessa siffror säger oss att de farhågor, som vi uttalat i motionen, är ganska välgrundade. Jag har tagit siffror dels

Ang. särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.

från en lågkonjunktur och dels från en högkonjunktur, och det visar sig att inom denna typiska industrikommun har bolagen inte bidragit med någon-ting, när det gäller inkomstskatt till kommunen.

Utskottet har diskuterat olika lösningar för att kommunernas intressen i skattehänseende skulle kunna tillgodoses, och utskottet anför på s. 8 i utlåtandet följande: »Olika vägar ha därvid övervägts. Ett avskiljande av den på avgifterna belöpande kommunala inkomstskatten skulle förutsätta ett val av enhetlig utdebitering. Med hänsyn till förefintliga variationer i den kommunala utdebiteringen och med särskilt beaktande av den höga utdebiteringen i många norrlandskommuner skulle exempelvis den för landet genomsnittliga kommunala utdebiteringen, om densamma lades till grund för en sådan skatteberäkning, bliva missvisande.»

Jag är medveten om de svårigheter som förefinns att lösa problemet enligt den av utskottet anvisade metoden, ty någon rättvisa mellan kommunerna skulle icke kunna ske, och den vägen är väl knappast framkomlig.

I den av mig refererade delen av utskottets betänkande har jag fäst mig vid orden »den höga utdebiteringen i många norrlandskommuner». Man kan fråga sig varför utdebiteringen är så hög i norrlandskommunerna. Det finns många anledningar till detta, men en anledning är att där finns skogsindustrier, som i huvudsak dominerar den industriella verksamheten inom ett stort antal kommuner, och de siffror, som jag tidigare anför, visar att denna är till ytterlighet konjunkturkänslig. 1930-talets kris drabbade särskilt hårt norrlandskommunerna, där arbetslöshets-siffrorna var betydligt högre än någon annanstans i landet. 1940-talets avspärrning från världsmarknaden drabbade nästan lika hårt. I vissa kommuner lades industrien ned under flera år, andra industrier gick med halv drift, och kommunerna blev tvingade att skapa sysselsättningsmöjligheter, och för att finansiera dessa arbeten tvingades de att upp-

taga lån på rätt stora belopp. Lånen är ännu icke betalda.

Dessa åtgärder för arbetslöshetens bekämpande har betytt att andra kommunala åtgärder — såsom utbyggnad av skolor och andra för kommunens invånare viktiga åtgärder — kommit att i viss mån släpa efter. Därför har kommunerna i nuvarande, för skogsindustrierna mycket goda konjunkturläge sett en möjlighet att sanera sina på grund av 1930- och 1940-talens svårigheter försämrade finanser. Det har nu varit möjligt för kommunerna att genom de övervinster, som skogsindustrien för närvarande ger, kunna förbättra finanserna och fondera medel för kommande dåliga tider.

Jag kan nämna för kammarens ledamöter att det i den typiska industrikommun, som jag här talat om, med dess fyra bolag inte är småsmulor som man riskerar skall gå kommunens näsa förbi. Det största bolaget inbetalade under år 1951 inte mindre än 27 miljoner kronor i avgifter. Om jag sedan räknar de andra bolagens sammanlagda inbetalning av konjunkturutmättningsavgifter till 13 miljoner kronor, vilket är lågt räknat, kommer jag fram till en siffra på 40 miljoner kronor under ett år. Nu går visserligen 34 procent av detta belopp till olika fonder och stiftelser, men av dessa 40 miljoner kronor skall 60 procent en gång återbetalas till industrien. Om dessa belopp under innevarande år skulle ha upptagits till beskattning, skulle det ha förelegat mycket stora svårigheter för industrien att genom avskrivning kunna gömma undan hela övervinsten. Om jag fortsätter räkneexemplet, finner jag att något över 28 miljoner kronor skulle ha kommit tillbaka till industrien, och det betyder att för år 1951 med en utdebitering av 10 kronor ungefär 2,8 miljoner kronor gått förlorade för denna kommun.

Utskottet har även diskuterat en annan linje, som förts fram under utskottsbehandlingen, nämligen att företagen vid taxering till kommunal inkomstskatt icke skulle äga rätt till av-

Ang. särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.

drag för företagandelen av avgifterna. Jag tror att detta skulle vara den enda framkomliga vägen, men utskottet säger, att det icke kan tillstyrka motionens hemställan eller någon av de olika lösningar, som diskuterats i utskottet, beroende på att avtalet mellan staten och skogsindustrierna därigenom skulle frångås. Jag är medveten om att ett beslut i någon annan riktning än vad utskottet föreslagit skulle bryta den gjorda överenskommelsen, men jag har ändå velat föra frågan på tal och fästa uppmärksamheten på att risk här föreligger att kommunerna går miste om en del av sin berättigade kommunalskatt.

Utskottet, som välvilligt behandlat motionen och självt försökt att finna olika lösningar, anför dock till sist, att det förväntar att Kungl. Maj:t vid eventuella framtida förhandlingar ägnar frågan uppmärksamhet. Jag skall be att få understryka detta och hoppas att Kungl. Maj:t, om nya förhandlingar skall föras med skogsindustrien, ser till att kommunerna får sin beskärda del av de goda konjunkturernas övertvinster.

Jag har, herr talman, intet yrkande.

Herr SJÖDAHL: Herr talman! Det har av den ärade talaren själv understrukits att detta förslag är följderna av ett avtal, som har ingåtts mellan vissa branschorganisationer och staten. Det är ju tämligen uteslutet att man nu från riksdagens sida skall kunna göra någon ändring i det avtalet utan att det hela faller och det får tas upp förnyade förhandlingar. Det har ju den ärade talaren själv insett, då han inte velat göra något yrkande.

Utskottet har inte heller vågat sig på att göra en direkt rekommendation om hur de av motionärerna framförda farhågorna skall kunna stillas vid ett blivande avtal. Saken är så invecklad, att utskottet inte har vågat sig på det. Utskottet har bara, såsom den ärade motionären med instämmande och med erkännande nämnde, uttalat en förväntan att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga uppmärksamhet i fortsättningen.

Jag skulle dock härtill vilja knyta

vissa anmärkningar. Först skulle jag när jag hörde hur den ärade talaren skildrade vilka förhållanden det kan bli, om inom en kommun dessa stora industrier inte skulle redovisa några inkomster — något som skulle kunna medföra att kommunerna blev strandsatta — bara vilja med anledning av en föregående diskussion framföra den lilla reflexionen: hur värdefullt är det inte att i en sådan situation ha fastighetsskatten!

Den andra anmärkningen skulle vara den, att det väl ändock är mycket sannolikt att bolagen kommer att försöka redovisa vad som motsvarar 66 procent av de inbetalda avgifterna. Varför? Jo, helt enkelt därför, att om de redovisar avgifterna som nettointkomst, tas ju bara ut kommunalskatt på beloppen — statskatten är redan avklarad. Om bolagen gör avskrivningar under det år avgifterna inbetalas och väntar till ett annat år med att redovisa inkomster, kan de få betala både kommunalskatt och statskatt. Bolagen är nog rätt sluga och försöker välja den billigaste vägen, så att de kan klara sig med låt oss säga 10 å 12 procent i skatt i stället för 46 å 50 procent.

Jag tror nog att den ärade talaren härutinnan kan i bolagens egna välförstådda intresse finna ett skydd för kommunernas intressen. Jag vill också gärna tro att ett bolag, som spelar en stor roll för bygden i ekonomiskt avseende, känner en smula ansvar för bygden, men dess eget välförstådda ekonomiska intresse talar för att bolaget kommer att redovisa 66 procent av avgifterna, när de får den billigaste skatten på dem.

Jag vill tillägga ännu en sak. Bolagen får ju bara tillbaka varje år en femtedel av dessa 40 procent av avgifterna, och detta bör de alltid kunna redovisa såsom inkomst. Det skulle ju nästan vara billigare för dem att låna pengarna för att betala skatten än att ett följande år betala den större skatten. Jag vill hoppas att de farhågor, som den ärade talaren framförde, inte är så stora som han trodde. Jag anser att det finns vissa skäl för att antaga motsatsen.

Ang. särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.

Herr talman! Jag kan mycket väl förstå oron hos kommunerna. Jag hoppas sålunda att Kungl. Maj:t följer detta ärende och ser hur det kommer att utveckla sig för framtiden, vilket utskottet också förväntar.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr VELANDER: Herr talman! Jag har inte deltagit i handläggningen av detta ärende inom bevillningsutskottet och skall följaktligen inte söka provocera någon längre debatt i anledning av föreliggande betänkande, i synnerhet som det ju är enhälligt.

Jag drog av den förste ärade talarens anförande en slutsats, som jag skulle vilja ge uttryck åt. Jag vill också säga, att jag förstår hans synpunkter, när han menar, att kommunerna blir ställda i efterhand och kommer i ett sämre läge än staten, som tillvaratar sitt skatteintresse eller sitt fiskaliska intresse i förskott. När kommunerna kommer så långt, att de åtminstone formellt är berättigade att göra sina skatteintressen gällande, så är det ovisst vilka reella möjligheter som föreligger i det hänseendet. Jag kommer i alla fall till den slutsatsen av herr Nilssons anförande, att det över huvud taget inte kan vara befogat eller lämpligt att man inlåter sig på sådana åtgärder, som statsmakterna här gått in för, nämligen systemet med prisutjämningsavgifter. Det är uppenbart att sådana ingrepp skapar nya problem, problem som är svåra att bemästra och som i det särskilda fallet inte heller tillgodoser behöriga rättvisesynpunkter.

Någon lyssnare kunde möjligen få den uppfattningen av herr Nilssons anförande, att hans hemkommun blev på något sätt missgynnad av de fyra bolagen, men det var, så vitt jag kunde förstå, inte herr Nilssons avsikt att inlägga den betydelsen i sitt uttalande, när han bl. a. konstaterade, att dessa bolag under många år hade lämnat ett mycket blygsamt bidrag till det kommunala inkomstskatteunderlaget.

Det förhåller sig ock på det sättet, att bolagen även under de svaga åren

har skapat arbetsmöjligheter för en mångtalig befolkning och på den vägen säkerligen i väsentlig utsträckning bidragit till upprätthållandet av förutsättningarna för den kommunala ekonomin. Det är också klart att bolagens delägare inte heller under de svaga åren fått någon nämnvärd vinst — jag förutsätter nämligen att någon utdelning till aktieägarna då knappast förekom. De möjligheter, som bolagen förfogade över, sedan omkostnaderna täckts, gick i stället till konsolidering.

Nu säger herr Nilsson, att under år 1951 har ett bolag satsat inte mindre än 27 miljoner kronor i prisutjämningsavgifter, och vad de andra tre bolagen beträffar uppskattade han deras tillskott till dessa prisutjämningsavgifter till cirka 13 miljoner kronor. Om det nu ligger till på det sättet, att under de många svaga åren — under 30-talet och 40-talet — inte funnits något överskott av bolagens verksamhet är det då riktigt, att man går in för en brandskattning på detta sätt under en tillfällig högkonjunktur? Vore det inte riktigast att företagen, i den mån det funnes utrymme därför, hade möjligheter att konsolidera sig för att under nya svaga år lämna ett bättre eller säkrare skatteunderlag för kommunerna?

Jag menar också att det vore riktigt, att man beträffande dessa 27 miljoner kronor, innan man inlåter sig på ett extra naggande på dem, ställde den frågan: Ifur långt kommer man genom den ordinarie beskattningen av dessa vinster? Då ligger det ju så till att bolagen, i den mån de kan redovisa vinst, får en direkt beskattning till stat och kommun på i runt tal 50 procent. Är det därtill så, att bolagen verksätter någon utdelning, blir det utdelningsbara beloppet beskattat i delägarnas händer med kanske 50, 60, 70 procent och däröver. Då ges det utrymme för den reflexionen, att det inte ens ur fiskaliska synpunkter bör vara något intresse, att man på de vägar, som nu anlitas, söker inverka på eller begränsa företagens möjligheter till anpassning.

När det här uttalas förhoppningar

Ang. särskild skatt å vissa exportavgifter m. m.

från såväl herr Nilssons som herr Sjödahls sida att det allmänna skall, när det gäller att träffa nya avtal med exportindustrien om prisutjämningsavgifter, beakta de synpunkter, som herr Nilsson gjorde sig till talesman för, vill jag med min inställning begagna tillfället att uttrycka den förhoppningen, att prisutjämningsavgifterna skall helt bortfalla och att det sålunda inte vidare skall bli fråga om några som helst nya avtal därom.

Herr NÄSSTRÖM: Herr talman! I detta hus behandlade man i ett tidigare skede frågan om tredje mans rätt. I det speciella fall, som vi nu här diskuterar, är det väl ändå så, att tredje mannen — kommunerna — har helt ställts utanför denna uppgörelse, och det är detta förhållande som vi vänder oss emot. Vi förstår att utskottet i detta skede inte gärna kunde komma med något annat än vad som här framlagts, och det säger vi inte så mycket om.

Så ett ord till herr Velander. Om jag fattade honom rätt, uttryckte han det så att under de svaga åren — han använde det uttrycket — som herr Nilsson talade om, har bolagen inte haft någon utdelning eftersom de inte haft någon kommunalskatt. Detta är inte riktigt.

Herr NILSSON, ERNST HJALMAR: Herr talman! I anledning av herr Velanders inlägg skulle jag vilja säga några ord.

Det han sade om brandskattning under goda år tolkar jag på det sättet, att han menar att staten här genom fiskaliska åtgärder brandskattar dessa speciella bolag vid eventuella högkonjunkturer, och att man härvid gått så långt, att bolagen inte haft möjligheter att sanera sin egen ekonomi under dessa goda år. Jag tror att herr Velander med den ställning han intar inom bankväsendet kan vitsorda, att så icke är förhållandet. Jag har nämligen varit i tillfälle att se på taxeringsuppgifter och bokslut för en del bolag och har därvid konstaterat, att

det trots denna brandskattning funnits möjligheter att avsätta åtskilliga miljoner kronor till olika stiftelser och fonder och att det har skett en ekonomisk konsolidering, som utan tvivel är nödvändig för skogsindustrien och som jag tycker det i detta fall är berättigat att göra. Detta har kunnat ske trots, som herr Velander uttryckte sig, »brandskattningen» av de goda årens vinster.

Vidare sade herr Velander att företagen försökt skapa arbetsmöjligheter. Men, herr Velander, det är väl ändå det sättet, att 1930-talets politik på detta område är någonting som varken herr Velander eller jag vill ha tillbaka. Där emot skulle jag kunna säga att de nu ledande männens inom industrien åsikter och tänkesätt beträffande skogsindustriens möjligheter att bereda arbetstillfällen har förändrats högst väsentligt. Det har utan tvivel blivit en ny anda hos de män det här gäller. Jag vill understryka, att de söker skapa arbetstillfällen och bereda möjligheter för en kontinuerlig sysselsättning för de anställda. Det har åtminstone sedan krigets slut varit på det sättet. Sedan får framtiden utvisa om den goda viljan kommer att bestå även i fortsättningen. Det är endast framtiden som kan svara på den frågan.

Herr VELANDER: Herr talman! Jag vill blott säga till herr Nilsson, när han inlägger den betydelsen i mitt uttalande, att jag därmed skulle ha sagt, att industrien eller företagsamheten inte har eller har haft några möjligheter att under den nu rådande konjunkturen konsolidera sin ställning, att varje tanke i den riktningen är för mig fullkomligt främmande. Jag har inte på något sätt uttalat mig i den riktningen. Jag har tvärtom menat, att under denna konjunktur har företagsamheten på de flesta håll varit i tillfälle att konsolidera sin ställning. Och den bör beredas tillfälle därtill, så att den även i fortsättningen i största möjliga utsträckning kan upprätthålla den sysselsättning, som herr Nilsson talade om och som både han och

jag anser vara ur alla synpunkter önskvärd. Men detta betyder, att om vi skall nå fram till det resultatet, går det inte att genom allehanda improviserade åtgärder söka begränsa företagsamhetens möjligheter till fullföljande av sina bemödanden i sådan riktning.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande betänkande hemställt.

Om tullfrihet för vissa valsverk.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 25, i anledning av väckt motion om ändring av tulltaxans bestämmelser beträffande valsverk.

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, I: 157, hade herr *De Geer* hemställt,

att tulltaxenr 959 (statistiskt nr 1694) måtte erhålla följande lydelse: »Plåt- och fasonjärnsaxar samt stans-, bocknings-, riktning-, plåthyvlings- och plåtskärpningsmaskiner, vägande per stycke mer än 8 000 kg; ävensom pressmaskiner och pressar för metallbearbetning, vägande per stycke mer än 30 000 kg; ävensom valsverk, vägande mer än 75 000 kg»;

samt att tulltaxenr 958 (omfattande bl. a. statistiskt nr 1691) måtte kvarstå oförändrat.

Tulltaxenr 959 omfattade för närvarande de i motionärens förslag uppräknade maskinerna med undantag av valsverken och stadgade tullfrihet för där upptagna varor. Valsverk föllo jämte vissa andra metallbearbetningsmaskiner under tulltaxenr 958, med tull av 4 kronor för 100 kg, dock minst 15 procent av värdet och minst 400 kronor per stycke. Motionärens förslag innebar, att grövre valsverk skulle överflyttas från nr 958 till nr 959, d. v. s. att den nu utgående tullen å dylika maskiner skulle borttagas.

Utskottet hade i det nu föredragna betänkandet på åberopade grunder hemställt, att motionen I: 157 av herr *De*

Om tullfrihet för vissa valsverk.

Geer om ändring av tulltaxans bestämmelser beträffande valsverk icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr *DE GEER*: Herr talman! Som bekant pågår för närvarande en kraftig expansion inom svensk järnhantering. Denna expansion är av utomordentlig betydelse för hela det svenska näringslivet, och alla åtgärder som kan befordra densamma bör därför vidtagas.

En viss del av den maskinutrustning, som fordras för denna expansion, kan inte tillverkas inom landet. Min motion syftade till att göra större valsverk helt fria från tullavgifter.

Samtidigt med att min motion väcktes och mig ovetande har emellertid ett av våra större järnverk, nämligen Sandvikens Jernverk, ingått med en skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan, att tullen på all valsverksutrustning måtte sänkas från nuvarande 15 procent till 5 procent. Denna skrivelse och min motion har givit anledning till livliga meningsutbyten mellan de verkstäder, framför allt Morgårdshammar, som tillverkar valsverksutrustning i vårt land, och olika järnverksintressen. Även med remissinstanserna har det förts diskussion. Det här härvid framkommit, att ett bifall i vissa delar till Sandvikens hemställan till Kungl. Maj:t vore för järnhanteringen fördelaktigare än om min motion skulle bifallas.

Både Sandvikens hemställan och min motion är hänskjutna till vederbörande instanser för fortsatt utredning. Jag tror därför själv, att saken nu gagnas bäst av ett bifall till utskottets hemställan. Jag har endast velat nämna detta som förklaring till att jag icke kommer att yrka bifall till motionen. Jag har sålunda intet yrkande, herr talman.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande betänkandet hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 26, i anledning av väckt motion om viss ändring i förordningen angå-

Ang. lönetillägg till tjänstemän i riksdagens verk m. m. — Ang. förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

ende skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag; och

nr 27, i anledning av väckt motion om nedsättning av tullen på nylonkabel.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Ang. lönetillägg till tjänstemän i riksdagens verk m. m.

Föredrogs ånyo bankoutskottets utlåtande nr 9, i anledning av delegerades för riksdagens verk skrivelse angående lönetillägg till tjänstemän i riksdagens verk m. m.

I förevarande betänkande hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte, i anledning av en av delegerade för riksdagens verk gjord framställning, utom annat, besluta att, utöver de under år 1951 utgående månadslöner, skulle under år 1952 till tjänstemän vid riksdagens verk utgå lönetillägg enligt samma villkor och under samma förutsättningar, som jämlikt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen komme att gälla för andra tjänstemän med lön enligt statens löneplansförordning.

Reservation hade anmälts av herrar *Ewerlöf, Nordenson, Schmidt, Fagerholm* och *Nyberg*, vilka likväl ej antytt sin åsikt.

Herr EWERLÖF: Herr talman! Den framställning som här föreligger avser att tillförsäkra tjänstemännen i riksdagens verk lönetillägg för 1952 enligt samma grunder, som redan antagits för statens tjänstemän. Häremot finns i och för sig inte något att invända. Emellertid ingår i dessa grunder bestämmelsen om att tillägg icke skall utgå till befattningshavare, ansluten till organisation som varslar eller vidtager stridsåtgärder. Vi har från mitt partis sida tidigare motsatt oss denna bestämmelse. I konsekvens härmed har jag genom min blanka reservation i detta ärende i likhet med övriga reservanter velat un-

derstryka, att vi självfallet alltjämt vidhåller vår uppfattning om det obehöriga i nyssnämnda stadgande.

Jag har emellertid intet yrkande.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, bifölls vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt.

Vid förnyad föredragning av bankoutskottets memorial nr 10, angående särskilt lönetillägg åt hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 13, i anledning av väckt motion angående en översyn av gällande bestämmelser om vissa domstolsbeskeds meddelande genom anslag i rättsens kansli, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 25, i anledning av väckta motioner om framläggande för innevarande års riksdag av förslag om provisoriskt förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen, m. m.

Andra lagutskottet hade till behandling förehåft nio inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen

inom första kammaren:

nr 221 av herr *Weiland*,

nr 314 av herr *Petrén*,

nr 315 av herrar *Näslund* och *Andersson*, *Axel*, samt

nr 359 av herr *Lindblom* m. fl. även som

inom andra kammaren:

nr 293 av herrar *Gustafsson* i Skellefteå och *Löfroth*,

nr 405 av herr *Boman* i Kieryd m. fl.,

nr 411 av herrar *Åqvist* och *Widén*,

Ang. förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.
nr 465 av herr *Ohlin* m. fl., samt
nr 469 av herrar *Dahlgren* och *Holmberg*.

I motionerna I: 221 och II: 293, vilka voro likalydande, hade anhållits, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa att förslag om provisoriskt förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen måtte framläggas för innevarande års riksdag i så god tid, att erforderliga lagändringar kunde beslutas träda i kraft från och med ingången av år 1953.

I de likalydande motionerna I: 314 och II: 405 hade hemställts, att riksdagen måtte besluta om ändrade ersättningsgrunder i förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

I de likalydande motionerna I: 315 och II: 411 hade yrkats, att riksdagen måtte besluta om vissa ändringar i 1, 8 och 14 §§ lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete och av motsvarande bestämmelser i militärensättningsförordningen.

I motionerna I: 359 och II: 465, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en snabbutredning syftande till införande av indextillägg å livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen och anslutna författningar.

I motionen II: 469 hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av de nu gällande bestämmelserna om sjukpenning och ersättningar av olika slag, som utginge enligt lagarna om olycksfall i arbete, att dessa justerades uppåt med minst 30 procent, och att dessa nya bestämmelser måtte träda i kraft den 1 juli 1952.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

A. I. att riksdagen i anledning av motionerna I: 221 och II: 293 samt II: 469 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet

under en med 2 betecknad punkt i sin motivering anført angående frågan om provisoriskt förbättrad sjukpenningsskala i olycksfallsförsäkringslagen, m. m.;

II. att motionerna I: 221 och II: 293, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet under I hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionen II: 469, i den mån den icke besvarats genom vad utskottet under I hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B. att motionerna I: 359 och II: 465 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

C. att motionerna I: 315 och II: 411 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

D. att motionerna I: 314 och II: 405 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motiveringen hade utskottet anført bland annat:

»Ehuru socialförsäkringsutredningen skall bedriva sitt arbete med all möjlig skyndsamhet, synes uppenbart, att det kommer att dröja ytterligare ett antal år, innan en ny yrkesskadeförsäkringslag kan träda i kraft. Med hänsyn därtill och till försämringen av penningvärdet anser utskottet att det bör övervägas, huruvida icke — under beaktande av samordningsproblemet — en provisorisk förbättring av grunderna för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen snarast möjligt bör genomföras. I frågans nuvarande läge och då chefen för socialdepartementet — enligt vad som framgår av dennes svar i andra kammaren den 19 innevarande mars på fråga angående åtgärder för återställande av de sociala förmånernas realvärde — har sin uppmärksamhet riktad på spørsmålet, anser sig utskottet icke böra föreslå riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om något förslag till ändrade ersättningsgrunder, utan utskottet förordar i stället, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giver till känna vad utskottet ovan anført om denna fråga.»

Ang. förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

Reservation hade avgivits av herrar *Sunne* och *Jacobsson* i Igelsbo samt fröken *Höjer*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort erhålla den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa,

A. I. att riksdagen i anledning av motionerna I: 221 och II: 293 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag till provisoriskt förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen måtte föreläggas inrevarande års riksdag å sådan tid, att erforderliga lagändringar kunde träda i kraft den 1 januari 1953;

II. att motionen II: 469, i den mån den icke besvarats genom vad utskottet under I hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B. att riksdagen i anledning av motionerna I: 359 och II: 465 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt förslag till indextillägg å livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen och anslutna författningar;

C. att riksdagen med bifall till motionerna I: 315 och II: 411 måtte för sin del antaga i reservationen införda förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete;

2) förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 261) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring (militärsättningsförordning);

D. att riksdagen med bifall till motionerna I: 314 och II: 405 måtte för sin del antaga i reservationen infört förslag till förordning angående ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Herr **SUNNE**: Herr förste vice talman! Vid detta utlåtande har fogats en reservation, och eftersom jag är en av reservanterna skall jag be att få säga några ord.

I utlåtandet har sammanförts ett flertal motioner, som berör lagen om försäkring i arbetet. Det gäller förslag om provisoriskt förbättrad sjukpenningsskala, indextillägg å livräntor, invaliditetsbedömningen, militärsättningsförordningen och den s. k. omregleringsförordningen.

Vad nu först gäller frågan om provisorisk förbättrad sjukpenningsskala, är det ju så att enligt nu gällande skala utgör lägsta ersättningsbeloppet 3:50 per dag och högsta 14 kronor. Den högsta årliga arbetsförtjänst, efter vilken sjukpenningen beräknas, är 7 200 kronor. Dessutom utgår familjetillägg med 1:50 per dag i alla ersättningsklasser.

Nu är det emellertid så att arbetstagar, som under de senaste årens inflation mer eller mindre kompenserats med högre nominella löner, som ligger ovanför det nuvarande maximibeloppet vid beräkning av den årliga arbetsförtjänsten, nämligen 7 200 kronor, erhåller sämre reell ersättning vid olycksfall än tidigare. Socialvårdskommittén har ju också i sitt förslag till yrkesskadeförsäkringslag, som framlades i dess betänkande förra året, förordat att maximibeloppet för den årliga arbetsförtjänstens beräkning skall höjas från 7 200 kronor till 9 000 kronor. I kommitténs förslag till sjukpenningsskalor har maximisjukpenningen för reguljära fall upptagits till 4 kronor för ensamstående och 5 kronor för försörjare. Maximisjukpenningen föreslås till 16 kronor för ensamstående och 18 kronor för försörjare. I båda fallen beräknas ersättningen efter en arbetsförtjänst av minst 9 000 kronor.

I det föreliggande utskottsutlåtandet påpekas att 1948 års riksdag med hänsyn till pris- och löneutvecklingen — utan avvaktan på socialvårdskommitténs slutliga förslag i ämnet — ansåg det angeläget att genomföra förbättringar av grunderna för ersättning vid olycksfall i arbetet. Det konstateras vidare, att efter 1948 har följt en sådan försämring av penningvärdet och sådan höjning av den allmänna lönenivån, att ytterligare höjningar av maximibeloppen för ifrågasvarande ersättningar nu framstår såsom

Ang. förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

fullt befogade. De gällande ersättningsgrunderna kan enligt utskottets uppfattning inte längre anses tillfredsställande.

Så kommer man in på samordningsproblemet och menar, att förändringar av sjukpenningsskalan måste ske med viss försiktighet. Visserligen har socialförsäkringsutredningen fått hand om frågan, men trots att denna skall bedriva sitt arbete med all möjlig skyndsamt, tror utskottet att det kan dröja ytterligare ett antal år innan en ny yrkesskadeförsäkringslag kan träda i kraft. Med hänsyn därtill och till penningvärdesförändringen anser utskottet att det bör övervägas, huruvida inte en provisorisk förbättring av grunderna för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen snarast möjligt bör genomföras.

Av dessa uttalanden måste man ju få den föreställningen, att utskottet i likhet med motionärerna skulle vara villigt föreslå, att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer, att förslag om provisoriskt förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen måtte framläggas för innevarande års riksdag. Detta anser reservanterna hade varit den naturligaste slutsatsen.

Nu inträffade det genom en särskild ödets nyck, att suppleanten i andra lagutskottet fru Disa Västberg, innan utskottet slutbehandlat motionerna, råkat ställa en enkel fråga till socialministern, hur det blir med regeringens löfte om att de sociala förmånernas realvärde skulle återställas, och eftersom han i sitt interpellationssvar sagt, att han hade sin uppmärksamhet riktad på spörsmålet, så vill utskottsmajoriteten inte vara med om att hos Kungl. Maj:t hemställa om något förslag till ändrade ersättningsgrunder. Så underdåniga är emellertid inte reservanterna, utan de föreslår, att innevarande års riksdag skall få en proposition i ärendet, så att de nya bestämmelserna kan träda i kraft från och med ingången av 1953. De föreslår också, att riksdagen skall avlåta en skrivelse i detta syfte till Kungl. Maj:t.

Beträffande indextillägg på livräntor har socialvårdskommittén i sitt betänkande med utredning och förslag angå-

ende yrkesskadeförsäkringslag m. m. uttalat, att kommittén finner det angeläget, att det allmänna sörjer för att de utgående ersättningarna icke förlorar sitt realvärde. I en reservation till betänkandet framhålles, att en yrkesskadad, som drabbats av en bestående och väsentlig nedsättning av sin arbetsförmåga, är i behov av ett köpkraftstillskott, som inte tål nämnvärd värdeminskning, om den standard som statsmakterna tillförsäkrat honom verkligen skall kunna upprätthållas. Den sålunda erforderliga standardgarantien kan knappast ges i annan bindande form än som en automatisk indexreglering. Utskottsmajoriteten har emellertid icke velat ta ställning till indexreglering eller kompensation på annat sätt. Reservanterna hävda däremot, att livräntorna hör till samma kategori som folkpensionerna och att det är angeläget att dessa sociala förmåner bevara sin köpkraft oförändrad.

Det vore olyckligt med ytterligare onödigt dröjsmål med att garantera livräntornas realvärde. Socialförsäkringsutredningen har ju fått en hel mängd frågor att utreda, och skall den ta hand om även denna fråga, kommer dess lösning att avsevärt fördröjas. Att chefen för socialdepartementet uppdragit åt riksförsäkringsanstalten att utreda frågan om revision av löpande ersättningar, anser man inte bort tagas till intäkt för att försena den indexreglering som behövs för att trygga realvärdena. Reservanterna föreslår därför, att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om skyndsamt förslag till indextillägg å livräntor.

När det gäller invaliditetsbedömningen har utskottsmajoriteten icke velat vara med om att vissa bestämmelser i socialvårdskommitténs förslag, de som avser ersättning för skada å konstgjord lem eller annan protes och ersättningsrätten för olycksfall i skogsarbetarförläggningar, nu — med en del smärre jämkningar — skall införas i olycksfallsförsäkringslagen. Reservanterna anser det beklagligt, om en utredning om samordningen skulle leda till att alla frågor om förbättring av olycksfallsförsäkringen skulle skjutas upp på obestämd tid. De tror

Ang. förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

inte, att några allvarliga olägenheter av att bryta ut speciella frågor ur förslaget och behandla dem i särskild ordning skulle kunna påvisas, och föreslår därför, att riksdagen måtte besluta om ändringar i 1, 8 och 14 §§ i olycksfallsförsäkringslagen samt motsvarande bestämmelser i militärsättningsförordningen. Jag ber att få hänvisa till det lagändringsförslag som finnes upptaget i utskottsutlåtandet s. 24 och 25.

Vad slutligen gäller den s. k. omregleringsförordningen, som avser ändring i grunderna för vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, anser utskottet att penningvärdeförsämringen motiverar en omprövning av de enligt denna förordning utgående ersättningarna, men utskottet vill icke nu tillstyrka motionärernas förslag om ändrade ersättningsgrunder. Reservanterna framhåller emellertid, att den fortgående levnadskostnadsstegringen starkt motiverar uppräkningsen av dessa ersättningar och att ytterligare uppskov inte bör komma i fråga. Ur författningsteknisk synpunkt är en höjning enkel att genomföra. De höjningar som här föreslås framgår av en tabell, som är införd i lagtexten på sista sidan i utskottsutlåtandet. Kostnadsökningarna blir icke av sådan storleksordning att finansiella betänkligheter bör stå hindrande i vägen för dessa mycket starkt motiverade ersättningsförbättringar.

Herr talman! Menar man verkligen allvar med att de sociala förmånernas realvärde skall återställas utan onödigt dröjsmål, bör man, i de frågor det här gäller, biträda reservanternas förslag, till vilket jag ber att få yrka bifall.

Herr SÖDERQUIST: Herr talman! Jag vill be att få framställa en liten interpellation till andra lagutskottets ordförande, den nämligen: Vad kan anledningen vara till att man inte har ansett sig böra remittera denna motion och de förslag den innehåller till de sakkunniga ämbetsverken, riks-försäkringsanstalten och försäkringsrådet? Jag föreställer mig

nämligen — och jag tror på goda grunder — att dessa ämbetsverk skulle ha hunnit lämna utlåtande i dessa frågor under den relativt långa tid, som motionen legat hos utskottet. I varje fall tycker jag, att det borde ha varit möjligt, att man under hand hade hört sig för, huruvida sådana utlåtanden skulle ha kunnat påräknas.

I sak vill jag endast säga, att jag inte riktigt förstår, varför man inte velat vara med om motionärernas förslag på några av de punkter, som herr Sunne nyss berörde, nämligen invaliditetsbedömningen, ersättandet av proteser för dem som fått sådana skadade, olycksfall i skogsarbetarförläggningar och sist men kanske inte minst de militära invaliditetslivräntorna. Det gäller här frågor, där man, som jag tror att även herr Sunne framhöll, icke torde föregripa den pågående utredningen på något sätt. Den mera omfattande utredningen rör ju nämligen, såsom redovisas i utskottsutlåtandet, sjukpenningförsäkringen, och riks-försäkringsanstalten har genom en skrivelse, som är daterad den 14 mars 1952, fått i uppdrag att verkställa utredning om kompensation för penningvärdets fall till olycksfallsskadade. Dessa utredningar utgör, såvitt jag förstår, knappast något bärande skäl för underlåtenheten att före den 14 mars efterhöra de nämnda ämbetsverkens mening åtminstone beträffande de av mig nyss nämnda förslagen i motionen.

Hade man inhämtat sådana utlåtanden, så hade kanske många ersättningsstagare redan i år kunnat få någon förbättring i sina förhållanden. Herr Sunne har ansett en sådan förbättring erforderlig, utskottet har understrukit det samma och, om jag inte minns fel, synes även Kungl. Maj:t finna en sådan förbättring rimlig.

Alldeles särskilt vill jag i detta sammanhang framhålla de militära invaliderna. Dessa ersättningstagare äro i mycket hög grad berättigade till kompensation för den tilltagande dyrtiden. Det är fråga om mogna män, som tjänat sitt land under beredskapen, och det gäller att ge dem en ersättning per må-

Ang. förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

nad, om de äro helinvalider, på 450 kronor, ett belopp för vilket man, såvitt jag förstår, knappast kan få en springpojke här i Stockholm och kanske inte någon annanstans i landet heller.

Jag vill också påpeka, att man från olika håll — även från socialdemokrater och bondeförbundare — vid flera tillfällen har uttalat — för att tala mildt — önskingar om att något skall göras för att skogsfolket, d. v. s. de skogsarbetare som under sitt arbete äro nödgade att bo i baracker och andra skogsförläggningar, skola få ersättning, då olycksfall inträffar under förläggningstiden. Jag har litet svårt att förstå, varför man inte kan biträda framställningen i motionen om att något nu skall göras i detta avseende.

Under förevarande förhållanden finner jag, herr talman, för min del, att reservanternas väg är en riktig väg, och jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Herr NORMAN: Herr talman! Herr Söderquist framställde en interpellation till mig, som jag skall be att få besvara omedelbart.

När vi i utskottet vid början av riksdagen får en överblick över motionsfloden, går vi igenom frågorna och undersöker hur det ligger till beträffande olika spörsmål. I detta fall fann vi att det förelåg en hel knippe motioner, som gäller olycksfallsförsäkringslagen och till denna nära anslutna förordningar. Vi fann också, att socialvårdskommittén hade utarbetat ett förslag till en ny yrkesskadeförsäkringslag. Vidare har vi fått en kommitté, socialförsäkringsutredningen, som har till uppgift att undersöka möjligheten av en samordning mellan sjukförsäkring och olycksfallsförsäkring och att i det sammanhanget även se på de aktuella problemen på det område det nu gäller.

I detta läge fann vi det helt naturligt, att vi inte kunde komma längre i fråga om ett förslag från utskottets sida än längst till en skrivelse till Kungl. Maj:t, och för att få hållpunkter för ett sådant

yrkande hade vi inte behov av några remisser. Om jag får vara litet ironisk kan jag säga, att vi tyckte att motionerna var så väl utformade, att vad som där sades räckte för vårt bedömande.

Nu menar reservanterna, herr Söderquist och motionärerna att det skrivelseförslag, som utskottet här förordar, är alltför lamt och att vi utan vidare skulle be Kungl. Maj:t att redan i år få ett förslag gällande sjukpenningen. Frågan är nog inte så enkel, utan den behöves övervägas just därför att socialförsäkringskommittén har hand om frågan om samordningen, där man väl säkerligen är inriktad på att få i viss utsträckning samma ersättningsskalor i fråga om sjukpenningen enligt sjukförsäkringen som i fråga om olycksfallersättning, i fall nu de kortvariga olycksfallen skall tas om hand av sjukförsäkringen, vilket man ju tänker sig. Man kan således inte utan att se på detta sammanhang bestämt säga vad som är lämpligt att här bestämma.

Nu har det blivit fråga om att få ett förslag till årets riksdag. I dag är det den 2 april. Ett förslag i detta avseende kostar pengar, och sista avlämningsdagen för propositioner med anslagsäskanden är, om jag inte missminner mig, den 10 april. Jag vet inte, hur motionärerna och reservanterna har tänkt sig att Kungl. Maj:t skall kunna klara av ett sådant önskemål på åtta dagar?

Herr Sunne menade visst att utskottets beskedlighet i detta fall var motiverad av underdånighet. Vi har inte något behov av att vara underdåniga mot Kungl. Maj:t i detta fall, men vi har ett behov av att bedöma en fråga sådan den praktiskt föreligger. Skulle vi inte göra det, skulle vi vara inte underdåniga men lättsinniga, och det vill vi inte heller vara.

I fråga om sjukpenningen och ökningen av denna är nog det enda riktiga och möjliga, att Kungl. Maj:t får i lugn och ro överväga den. Och vad vi uttalat ett önskemål om är just, att inte den inom socialförsäkringskommittén pågående utredningen skall fördröja en i och för sig angelägen provisorisk lösning till det

Ang. förbättrad sjukpenningsskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

bättre av detta spørsmål. Detta har vi givit uttryck åt, och vi föreslår, att riksdagen skall ge uttryck däråt i en skrivelse till Kungl. Maj:t. Längre tror jag inte man kan komma i det avseendet.

Beträffande indexregleringen vill jag säga, att den ju inte är någonting som kan klara av bekymren just nu hos livräntetagarna. Den är någonting som skall gälla för framtiden. Vi vet att frågan övervägs i olika sammanhang. Därför vill vi inte förleda riksdagen att uttala någon bestämd mening just nu. Skulle jag få säga min personliga mening är det den, att jag inte vill ha en indexreglering.

Herr Sunne menade, att här låg det precis likadant till i fråga om livräntorna som i fråga om folkpensionerna, men enligt min mening är det en väsentlig skillnad. Dessa livräntor är ju försäkringstekniskt fastställda; de skall betalas av produktionen direkt. Skall det ordnas med någon indexreglering blir resultatet, att i stället för att produktionen direkt skall betala i form av arbetsgivarnas avgifter skall betalningen gå via statsmakterna och vi skall ta medlen för återställandet av realvärdet direkt ur statskassan. Så måste man ju göra. Men då skall det föreligga ett angeläget behov att så behöver ske, och då är det nog lämpligast, såsom jag sagt vid andra tillfällen när vi diskuterat detta spørsmål, att riksdagen har fri prövningsrätt från fall till fall, då en situation inträder där det föreligger ett starkt behov av en ökning av understöden. I sådana fall skall vi besluta en ökning, men vi skall inte konstruera någon anordning, som gör att statskassan skall vara med och under alla förhållanden betala de ersättningar, som direkt skall bäras av produktionen och för vilka försäkringsavgifterna är försäkringsmässigt grundade på vad det kostar att ha denna sociala omvårdnadsåtgärd i gång.

Vi behöver inte ta ståndpunkt till detta spørsmål nu, utan vi kan avvakta vad kommittéerade och därefter Kungl. Maj:t kan komma med som förslag, när frågan blivit övervägd och har varit ute på

remissbehandling o. s. v. Till dess kan vi nog beträffande indexregleringen lugna oss. Om vi under tiden sätter in all vår kraft på att hålla ett fast penningvärde, behövs inte någon indexreglering för framtiden.

Vad beträffar det lagförslag, som gäller invaliditetsbedömningen och vad därmed sammanhänger, blev jag verkligen litet förvånad när jag fick se reservationen. Ty i utskottet hade vi inte diskuterat något lagförslag. Det var inte något sådant framlagt i motionerna och det var inte på tal när vi diskuterade saken i utskottet. Det har snickrats till efteråt, vilket väl inte har varit så svårt därför att man har brutit ut en del av det förslag, som socialvårdskommittén utarbetat och som man nu menar skall tas utan vidare överväganden.

Men när nu detta förslag är överlämnat till övervägande inom en ny kommitté i samband med dess arbete, är det i alla fall rätt märkvärdigt, om riksdagen här skulle fatta beslut om direkta lagändringar utan att ha klart för sig vad den slutliga bedömningen i frågan blir. Ett kommittéförslag skall ju enligt den arbetsordning som vi har här i landet och som jag tror är en bra arbetsordning, fastän den har den nackdelen att den drar litet tid, ut på remiss och bedömas av olika myndigheter och sammanslutningar. Herr Söderquist, som så gärna vill ha remisser, borde väl själv vilja avvakta remissutlåtandena om just dessa detaljer i socialvårdskommitténs förslag innan vi går att fatta något beslut. Jag tror alltså att det är klokast att kammaren även här följer utskottet.

Yrkan den med förordningsförslag föreligger också rörande förbättringar i omregleringsförordningen och den militära ersättningsförordningen, i den mån den senare sammanhänger med detaljen om invaliditetsbedömning och dylikt. Men särskilt vad beträffar omregleringsförordningen är ju att märka, att det gäller sådana saker som kostar pengar. Reservanterna har inte haft något bekymmer om varifrån dessa pengar skall tas — de menar väl, att de inte behöver bekymra sig för det, eftersom kam-

Ang. förbättrad sjukpenningskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

maren inte kommer att bifalla reservationen! Men från utskottets sida sett ligger ett sådant spörsmål alltid så till, allt när det är fråga om kostnader, och särskilt om sådana av någon högre storleksordning, förordar andra lagutskottet aldrig någon direkt ändring av en förordning. Om vi inte kan få frågan prövad inom ett sammansatt stats- och andra lagutskott på grund av att spörsmålet i olika avsnitt bör upptas till behandling inom de olika utskotten, kan vi aldrig sträcka oss längre än till att göra en stöt framåt genom att förorda en skrivelse till Kungl. Maj:t.

Längre skulle vi inte ha kunnat sträcka oss beträffande det föreliggande förslaget, just därför att vi anser att det ligger utanför vårt kompetensområde att förleda riksdagen att besluta förordningar, där riksdagen inte har någon överblick över vad deras genomförande skulle kosta. Nu har vi inte haft något behov av att i detta fall skriva till Kungl. Maj:t, eftersom vi vet att Kungl. Maj:t överväger spörsmålet och att det är en särskild utredning inom riksförsäkringsanstalten, som skall göra upp ett förslag om lämpliga förbättringar.

Under sådana förhållanden har vi nöjt oss med att vara sympatiskt inställda till de förslag, som har kommit fram i motionerna, och vi förväntar att vi så småningom skall se ett gott resultat. Inte precis därför att det år 1952 motionerats i dessa frågor, utan därför att de intresserar oss litet var och därför att vi, från Kungl. Maj:t och ned till de olika organisationerna, de enskilda riksdagsmännen och framför allt de människor, som blir beroende av hur frågorna löses, väntar ett resultat så snart som möjligt.

Jag hemställer om bifall till utskottsutlåtandet.

Herr SÖDERQUIST: Herr talman! Jag tackar för herr Normans vackra betyg beträffande motionen. Den var tydligen mycket välskriven, men den innehöll ett betyg åt sig själv, eftersom man om jag

inte minns fel i motionen begärde att remiss skulle ske. Man var tydligen inte helt övertygad om att inte de sakkunniga myndigheter, som jag här nämnde, kunde tänkas ha någonting ytterligare att säga. Detta fann emellertid inte utskottet, och därom är det kanske ingenting att säga ur motionärernas synpunkt.

Med anledning av vad herr Norman yttrade om utredningen beträffande samordningen av sjuk- och olycksfallsförsäkringen vill jag säga, att vad i varje fall jag för min del yrkade bifall till var reservationen. Och där talas det om invaliditetsbedömning, om ersättning till folk, som skadat sig i skogsförläggningar, om förnyelse av proteser och andra ting och framför allt om de militära invaliditetsrättorna. Jag kan, hur mycket jag än söker, inte finna något verkligt betydande sammanhang mellan den utredning, som nu pågår, och dessa ting. Det är möjligt att vissa författningar, vissa paragrafer och vissa moment, som man nu godtar i år, måste skrivas om nästa år eller året därpå, men för den kostnad och det besvär, som detta möjligen skulle medföra, skulle ju de människor, som det nu gäller och som har det svårt, få förbättringen åtminstone ett år tidigare än vad som annars skulle ske. Det vore väl värt en hel del, om det nu faktiskt ligger så till, som jag uppfattade att herr Norman också menade, nämligen att läget på detta område är bekymmersamt. Penningvärdet har fallit så pass mycket, att vi alla starkt känner det.

De som det här gäller har ju synnerligen små inkomster — jag kan ta som exempel militärinvaliderna, som för närvarande har maximum 350 kronor per månad. De skulle nu enligt reservanternas och motionärernas förslag få 450 kronor per månad. Jag skulle inte tro, att det finns någon här i kammaren, som tycker att det är rimligt, bara därför att det möjligen formellt skulle kunna bereda en del svårigheter och att vi skulle kunna tänkas trampa någon kommitté på tårna, att dessa militärinvalider skulle behöva vänta ytterligare ett helt år på dessa pengar.

Ang. förbättrad sjukpenningskala enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m.

Jag tycker i varje fall inte, att det är riktigt, och jag vidhåller, herr talman, mitt yrkande.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr förste vice talmannen, som för en stund övertagit ledningen av kammarens förhandlingar, jämlikt föreliggande yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sunne* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 25, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 26, i anledning av väckt motion om utvidgande av arbetarskyddslagens tillämpningsområde; och

nr 27, i anledning av väckta motioner om vissa ändringar i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vattenlagen dels ock en i ämnet väckt motion;

nr 13, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen den 20 oktober 1939 (nr 732) med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering, dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 9, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan om anslag till Säkerhetsanordningar till ledning för fiskefartyg jämte i ämnet väckta motioner;

nr 10, med anledning av väckt motion angående torghandeln och den ambulande handeln med svensk frukt m. m.;

nr 11, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård;

nr 12, med anledning av väckt motion om utredning angående inrättande av en statens småbrukarskola; och

nr 13, med anledning av väckt motion om anslag till fiskevårdande verksamhet vid norrlandskusten m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om utredning av frågan om ersättning till personer, som drabbas av inkomstbortfall genom isolering till följd

Interpellation ang. omreglering av skattskyldigheten för prästgård.
av epidemi eller epizooti, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt. vissa exportavgifter avseende år 1952, m. m.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1952/53 under elfte huvudtiteln, avseende anslagen inom inrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.;

nr 117, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1952/53;

nr 118, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående täckande av vissa medelbrister, redovisade såsom propriebalanser i försvarets civilförvaltnings räkenskaper;

nr 119, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa haverikostnader;

nr 120, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag;

nr 121, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till aktie-teckning i Aktiebolaget Ceaverken;

nr 122, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anskaffning av vissa yllevaror för försvaret;

nr 123, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag;

nr 124, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rörelsekapital åt Aktiebolaget Vin- & spritcentralen; samt

nr 125, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridandet av vissa kostnader från anslaget till Kostnader för årlig taxering.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 116, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskild skatt å

Anmälades att till kammaren överlämnats Kungl. Maj:ts proposition nr 177, med förslag till lag om ändring i värnpliktslagen m. m.

Den kungl. propositionen blev nu föredragen och lagd på bordet.

Interpellation ang. omreglering av skattskyldigheten för prästgård.

Herr LUNDQVIST erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Enligt hittills gällande ordning har det ordinarie prästerskapet åtnjutit nettolön jämte bostad in natura i prästgård (eller i annat fall hyresersättning). Sedan nya prästlönereglementet fr. o. m. den 1 januari 1952 trätt i kraft, har emellertid prästerskapet i anslutning till de i statens allmänna avlöningsreglemente meddelade bestämmelserna kommit att övergå till bruttolönesystem. Detta medför bl. a. skyldighet för sådana präster, som bebor prästgård, att genom avdrag å lönen betala hyra för sin tjänstebostad enligt särskilda grunder. Vid sitt ställningstagande till det nya prästlönereglementet har riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition nr 204/1949 godkänt de i nämnda proposition förordade grunderna för prästernas avlöning och därvid beträffande tjänstebostad framhållit, under hänvisning till 1945 års lönekommittés uttalande, att hyresersättningen bör bestämmas så, att denna skyldighet att erlægga hyra varken medför en utanför lönesättningen liggande indirekt löneförmån eller en belastning i jämförelse med de fall, då sådan skyldighet ej finnes (se samman-satta stats- och första lagutskottets utlåtande nr 2 år 1949, s. 41).

1946 års prästlönekommitté har i sitt betänkande SOU 1948:44 s. 102 framhållit, att en tjänsteinnehavare icke vidare skulle ha att vidkännas någon som helst kostnad, som eljest åvilar hyresvärden, och att fastighetsskatten följaktligen efter avlöningsreformens genomfö-

Interpellation ang. omreglering av skattskyldigheten för prästgård.

rande alltid skulle gäldas av pastoratet. I överensstämmelse härmed har också 1951 års riksdag i prästlönereglementet infört en bestämmelse (34 §) av följande lydelse: »Det åligger pastoratet att ersätta innehavare av prästgård av denne gulden skatt eller allmän tunga, som enligt lag eller författning åvilar honom i sådan egenskap.» Nu har emellertid tidskriften »Taxeringsnämnden» nr 10/1951 påpekat att, då de allmänna bestämmelserna om inkomstbeskattningen icke ändrats vid prästlönereglernings genomförande, den ersätta fastighetsskatten måste anses såsom en löneförmån för prästen och bli föremål för taxering till kommunal inkomstskatt. Detta skulle innebära att prästerskapet komme att stå i en undantagsställning i förhållande till andra befattningshavare, som åtnjuta bruttolön. Det är därför önskvärt att skattskyldigheten för prästgård blir omreglerad i skattelagstiftningen.

Frågan aktualiseras först våren 1953 när 1952 års inkomst skall bli föremål för taxering. Det finns därför möjlighet att vidtaga erforderliga åtgärder för att förhindra uppkomsten av berörda olägenhet.

Under återopande av vad jag här anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få rikta följande fråga:

Avser herr statsrådet att förelägga riksdagen proposition med de förslag till ändring i kommunalskattelagen eller annan författning som erfordras för att tillförsäkra prästerna den behållna lön som avsågs vid införandet av det nya prästlönereglementet?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågasvarande spørsmål finge framställas.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare.

I och för deltagande i Interparlamentariska unionens förestående rådsmöte i Nizza får undertecknad härmed an-

hålla om tjänstledighet från riksdags-göromålen den 17—22 april.

Stockholm den 2 april 1952.

Ake Holmbäck

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmälades och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 401, av herrar *Herlitz* och *Ewerlöf*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.;

nr 402, av herr *Weiland*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.;

nr 403, av herr *Andersson*, *Elon*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

nr 404, av herr *Näslund* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.;

nr 405, av herr *Hansson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.;

nr 406, av herr *Lundgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vattendomstolarna m. m.;

nr 407, av herr *Ewerlöf* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 m. m.;

nr 408, av herr *Bengtson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 m. m.;

nr 409, av herrar *Lundgren* och *Bergh*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 m. m.;

nr 410, av herr *Lundgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 m. m.;

nr 411, av herr *Lundgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 m. m.;

nr 412, av herr *Söderquist* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1952/53 m. m.;

nr 413, av herr *Niklasson* och herr *Jansson*, *Fridolf*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till undersökningar angående levnadsvillkor och hushållsvanor;

nr 414, av herrar *Ahlberg* och *Boo*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag under landsstaten för budgetåret 1952/53;

nr 415, av herr *Holmbäck*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av statens utlänningskommission m. m.;

nr 416, av herr *Göransson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.;

nr 417, av herr *Englund* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.;

nr 418, av herrar *Holmbäck* och *Nordenson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.;

nr 419, av herr *Mogård* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1952/53 till universiteten och den medicinska undervisningen m. m.;

nr 420, av herrar *Lindén* och *Etmgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av skolöverstyrelsen m. m.;

nr 421, av herr *Bergh*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av skolöverstyrelsen m. m.;

nr 422, av herrar *Cassel* och *Lindblom*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition

angående omorganisation av skolöverstyrelsen m. m.;

nr 423, av herr *Nordenson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna;

nr 424, av herrar *Bergh* och *Lundgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna;

nr 425, av herrar *Bergh* och *Lundgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna;

nr 426, av herr *Holmbäck* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna;

nr 427, av herr *Ohlson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna;

nr 428, av fru *Sjöström-Bengtsson*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 429, av herr *Sunne* m. fl. i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 430, av herr *Bergvall* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 431, av herr *Uhlén* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 432, av herr *Elowsson*, *Nils*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 433, av herr *Ohlson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 434, av herr *Jansson*, *Erik*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition

angående anslag för budgetåret 1952/53 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.;

nr 435, av herrar *Magnusson* och *Svärd*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Svenska skifferoljeaktiebolaget m. m.;

nr 436, av herrar *Ohlon* och *Svärd*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten m. m.;

nr 437, av herr *Hellgren* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dispositionen av överskottsmedel från statens krigsförsäkringsnämnds verksamhet;

nr 438, av herrar *Uhlén* och *Bergman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dispositionen av överskottsmedel från statens krigsförsäkringsnämnds verksamhet;

nr 439, av herr *Norling* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.;

nr 440, av herr *Ewerlöf* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.;

nr 441, av herr *Ewerlöf* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1952/53 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.;

nr 442, av herrar *Wistrand* och *Petrén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 juni 1951 (nr 374) om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen);

nr 443, av herr *Andersson*, *Axel*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående höjning av vissa postavgifter;

nr 444, av herr *Ohlon* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad

lydelse av 5 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, m. m.;

nr 445, av herr *Ewerlöf* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 5 § förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt, m. m.;

nr 446, av herr *Weiland* och herr *Andersson*, *Axel*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 juni 1951 (nr 374) om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordningen);

nr 447, av herr *Norling* och herr *Persson*, *Ola*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 61 § 3 mom. och 132 § byggnadsstadgan den 30 juni 1947 (nr 390);

nr 448, av herr *Larsson*, *Nils Theodor*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1952/53, m. m.;

nr 449, av herr *Nord* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1952/53, m. m.;

nr 450, av herr *Björck* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1952/53, m. m.;

nr 451, av herr *Nilsson*, *Hjalmar*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1952/53, m. m.; och

nr 452, av herr *Eskilsson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1952/53, m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.17 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.